

AR JAU PASENO EUROPA

Pasikalbėjimas su prof. J. Eretu

„Draugo“ kultūrinio priedo puslapius yra numatyta praveisti savotišką mūsų mokslininkų, rašytojų, menininkų ir aplamai kultūrininkų dialogą dviem, kartais gana kontraversiniais klausimais, būtent: „Ar jau paseno Europa?“ ir „Ar dar jauna Amerika?“ Pokalbis bus vedamas interview, straipsnių, kultūrinių apybraižų ir diskusijų formose.

Prof. Juozui Eretui Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos suvažiavimo proga lankantis Amerikoje, jam pirmajam buvo duota eilė klausimų, turint prieš akis europinę dialogų pusę. Prof. Eretas dar ir todėl laimi visų mūsų dėmesį, kad šiemet, spalio 18 d., švęs 65 m. amžiaus sukaktį. Profesoriaus Juozo Ereto atsakymais ir pradėdame anų dviejų klausimų svarstymus.

Redakcija

— Pokario metais vis labiau pasigirsta balsų, jog Europos kontinentas jau pavargo, paseno tiek kultūrinėje, tiek politinėje plotmėje. Daug kam atrodo, kad kyla nauji žemynai naujos rasės ir naujos kultūros nustumia Europą į antrąjį kultūros vyksmo planą. Profesoriaus gyvenate pačioje Europos širdyje — Šveicarijoje, todėl puikiai jaučiate viso šio kontinento tikrąjį pulsą. Sakykite, kaip žiūrite į Europos politinę ateitį? Kuo ir kaip ji galėtų atsverti naujas ir gigančias, ypač Rusijos jėgas?

— Politinis pavojus Europai tikrai didelis, nes iš rytų atslenka sovietų komunizmas kėsinais ir į dar laisvąją to kontinento dalį. Ją gali išgelbėti tik suvienijimas visų dar laisvų valstybių į vieną federatyvinę sąjungą — į Jungtines Europos Valstybes.

— Kaip vyksta šio bloko sudarymas?

— Su apgailestavimu tenka konstatuoti, kad jis vyksta labai lėtai. Matote, atskiros Senojo Pasaulyje valstybės jau seniai džiaugiasi savo nepriklausomybe, ir ši istorinė tradicija trukdo joms suaugti į vieną, kad ir federatyvinę, organizaciją. Dėlto Jungtinės Europos Valstybės (JEV) tėra graži svajonė.

— Bet tai sąjungai sudaryti vis dėlto šis tas daroma?

— Taip, daroma. Pvz. Strassburge, prie Reino upės, veikia Europos taryba. Bet jos nutarimai neįpareigoja dalyvaujančių valstybių, lieka tik pageidavimai. Tokiu būdu Europos suvienijimas vyksta tik vėžio žingsniais, o pavojus iš Sovietinės Rusijos pusės auga greit ir smarkiai.

— Iš Jūsų žodžių suprantu, kad Sovietus laikote rimčiausiais Europos priešiniais?

— Lygiai taip yra. Sovietų Rusija nori veržtis vakarų kryptimi prie Atlanto. Tai tik tada galima, jei Vakarų Europa bus silpna, ir silpna ji bus, jei ji liks suskaldyta. Sovietai dėlto kaip įmanydami sėja nesantaikos sėklą į nacionalistišką Europos dirvą, pakutena tautų savimeilę.

— O kas nuoširdžiausiai remia tą susivienijimą?

— Tai Amerika (JAV). Ji mums yra tikras pavyzdys ir kartu stipriausia parama. Ji yra galingiausias NATO, t. y. kariškos apsaugos ramstis. Be jos mes būtume jau seniai tapę Rusijos auka. Bet, deja, kariškai taip tvirtai apsaugoti, mes, europiečiai, aukšto ekonominio standarto apsauginti, politiškai per mažai darome. Dėlto dabar dėl mūsų likimo eina žūtutinės rungtynės tarp Amerikos ir Rusijos.

— Kas Jūsų manymu tą kovą laimės?

— Mūsų širdžiai daug artimesnė yra Amerika, ir mes esame jai iš visos širdies dėkingi už apsaugojimą nuo Sovietų milžino. Bet europiečių dėkingumas turėtų aktingiau reikštis — politiniu susivienijimu, tampriu ekonominiu bendradarbiavimu ir kariškos apsaugos sustiprinimu. JEV, kurios turėtų užpakalyje savęs JAV, būtų Sovietų neįveikiamos.

— Ar Jūs, profesoriau, irgi dalyvaujate šiame vienijimosi darbe?

— O taip! Sugrįžęs 1941 m. į Šveicariją, tuoj supratau, kad tik šiame susivienijime glūdi dar laisvosios Vakarų Europos išganymas ir kartu viltis išlaisvinti ir Rytų Europą su Pabaltijos valstybėmis. Dėlto nuolat ir visur raginu mesti nacionalistinį išpuikėjimą, šovininę neapykantą, kuria taip smarkiai sergame anapus Atlanto. Dėlto greit vėl grįžtu į tuos apkasus, kuriuose dabar giname Europą — visą Europą iki Baltijos jūros.

— Kuo Jūsų manymu mes, Amerikos lietuviai, galėtume prie tos bendros kovos prisidėti?

— Amerikos lietuviai, būdami liudininkai ir aukos Rusijos imperialistinių siekių, gali įtikinančiai veikti bendrą Amerikos visuomenę, gali jai perstatyti tą mirtiną pavojų, kuris gresia ir jai. Ir tai jiems geriausiai seksis, jei Jūs išlaikysite lietuviybę, veiksite viešingai ir nepasiduosite užliūliuojančiam materializmui. Kelias Lietuvon nebus važiaujamas Cadillacu į golfo aikštę.

● Dail. William J. Witkus, kurio paveikslas dedamas į šį numerį, gyvena Greenwich, Conn. Yra Amerikos lietuvis, gimęs Belforte, N. Y. 1892 m. Mokėsi Pratt institute, Art Students League, Miller prekybos mokykloje ir Technikos institute; visos šios mokyklos New Yorke. Turi privačią studiją, kur dėsto meną. Yra dalyvavęs daugelyje parodų. Liet. Inž. ir Arch. s-gos narys, 1952 m. buvo išrinktas New Yorko Lietuvių Dailininkų sąjungos pirmininku. Yra išradęs patogią grafą ir jį 1928 m. užpatentavęs.

● Pianisto Antano Smetonos fortepiono koncertas įvyks rugs. 17 d. 7 val. 30 min. Clevelande, The Cleveland Music School salėje.

● Rašytojas Ant. Gustaitis šiais mokslo metais vadovaus Bostono liuanistinei mokyklai.

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė

TIES VILNIAUS KATEDRA

Prieš klūpančio fasado kilnį
Balta liepsna balandžiais krito;
Išsklidus žodžio paslaptingą pilnį,
Tekėjo gyslomis granito.

Jos požemiūs dievai susėdė...
Sustingus klaidžioja tikrovė,
Palaiminusi dieną auksapėdę,
Kai kolonas iš gelmių rovė.

Vitražais mintys aukštyn vijos,
Sugrįždamos pas tylų slenkstį,
Žiedais linguojančios lelijos...
Ir aš nebežinau, kur žengti.

Čia skliautais amžių pirštai slinko,
Kurie tą palikimą rašė,
Kai nuo staigimo Geležinio Vilko
Drebėjo erdvė šimtakraštė.

Lyg paukštė kalnuose betūnos,
Išsprūdus iš Kūrėjo rankos.
Kazimierė ir Vytauto karūnos
Ant audrų dūno amžiais laikos.

KELIAS Į VIENSĖDĮ

Neria kelias į viensėdį,
Lenkdamas tolius.
Mėlynos mergytės sėdi —
Varsto karolius.

Gluosniai bėga pasitikti —
Lipa į ratus...
Ima lyti, ima snigti
Žirgelius sartus.

Nežinau, kur sarčiai dingo,
Ar susimezgė keliai...
Lyg už girių kur sužvingo,
Lyg po žemėmis giliai.

Jie pagauna žodį tartą —
Bus vėsi stonia! —
Nebe pirmutinį kartą,
Nešate mane.

Lomoje sodyba plūko
Rūtos žalum...
Kelias švilpdamas nutrūko —
Aš raudot imu!

(Iš naujos knygos „Ant aukuro laiptų“)

J. Augustaitytės-Vaičiūnienės
"ANT AUKURO LAIPTŲ"

DANUTĖ PASKEVICIŪTĖ, Baltimore, Md.

Naujoji J. Augustaitytės-Vaičiūnienės poezijos knyga „Ant aukuro laiptų“ yra 96 eilėraščių. Tai, palyginti, gana stambus rinkinys. Knyga yra suskirstyta į tris dalis. Nors atskiros dalys pavadinimų neturi, tačiau jos prasideda pačios poetės sukurtais motto.

Neigiamybės ir teigiamybės

Norėtusi čia šiek tiek stabtelėti prie pačios knygos pavadinimo. Greičiausiai, duodama knygai vardą, poetė turėjo galvoje lietuviškąjį senovinį aukurą. Tačiau tas pavadinimas nuskamba kažkaip archaiskai. Kartu jis savo iškilminga simbolika nevisai derinasi prie jos nuoširdžios, specifiniai lietuviškos poezijos: pavadinimas skamba gana šalta, tuo tarpu eilės yra paprastos ir šiltos.

Visoje knygoje gausu Lietuvos gamtos peizažų. Tie vaizdai yra gyvi dėka didelio poetės žodinio. Gal būt, šitas žodinis, šitas gyvas, vaizdas žodis ir yra J. Augustaitytės-Vaičiūnienės stipriausias kūrybinis

įrankis. Šitas pats įrankis betgi ją dažnai paklaidina jos pačios eilėse. Vienur kitur eilėraščių prasmė prapuola šitų gražių, skambių ir vaizdingų žodžių liūtyje. J. Augustaitytė-Vaičiūnienė dažnai linksta į daugelio vaizdų suplakimą, kas labai pakenkia eilėraščių vientisumui. Šitai akivaizdžiai rodo, pvz., eilėrašties „Drebule“ (53 psl.)

Tikrai nieko nekenktų, jeigu tame eilėraštyje būtų labiau taupyta žodis. Šitokio metodo laikantis, antrasis posmelis galėtų būti iš eilėraščio visai pašalintas ir dėl to jo prasmė visai nenukentėtų.

Dabar, žengiant prie teigiamų J. Augustaitytės-Vaičiūnienės kūrybos pusių, reikėtų paminėti kito eilėraščio posmelį:

Diena, blakstienas mėlynas
[nuleidus,
I jūras įbrenda rami.
Apsiaustas jos į baltus mel-
[dus
Nuslysta šėmu dangumi.
(Nakvynė prie marių, 61 psl.)

Iš šio posmelio matome, kad teigimas, jog poetė yra nepa-

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė

prastai žodina, nėra be pagrindo. Toki pasakymai „diena blakstienas mėlynas nuleidus“ ir „apsiaustas jos į baltus mel-dus nuslysta šėmu dangumi“ jau yra verti geros poezijos vardo.

Apskritai, kalbant apie gamtovaizdį poezijoje, reikia pasakyti, kad tai nėra lengvas kelias kiekvienam poetui. Jis ne lengvas todėl, kad čia reikia taisyti žodžių pagalbą. O šitokios taisybės pasisekimas glūdi tik labai giliai išjaustuose kalbos estetikoje. Panašiose eilėse tačiau pasigendama pačio poeto asmens. Poetas šiuo atveju pasidaro stebėtoju, jo eilėraštis yra parašytas žvelgiant iš šalies. Tokių eilių pas J. Augustaitytė-Vaičiūnienę yra gana gausu. Bet kadangi ji šiuos ei-

KULTŪRINĖ KRONIKA

● Dr. Arūnas Liulevičius išvyko į Princeton, N. J., moksliniam darbui. Arūnas Liulevičius, nebaigęs gimnazijos, 1952 m. įstojo į Chicagos universitetą ir iki 1954 m. paruošė Bachelor of Arts laipsnį. Tuo metu (1953 m.) gavo ir gimnazijos baigimo diplomą. Tame pačiame universitete 1957 m. gavo mokslų magistro laipsnį iš matematikos, o 1960 m. gavo daktaro laipsnį iš matematikos.

Visą studijų laiką turėjo stipendijas: S.-W. Scholarship (1952—56), U. of C. Fellowship (1957), William R. Harper Fellowship (1958) ir National Science Foundation Co-op Fellowship (1959). Universitete buvo priimtas į Phi Beta Kappa (1957), Sigma Chi (1959), Amerikos matematikų sąjungą, Amerikos matematikų sanbūrį ir Amerikos mokslo pažangos draugiją.

Arūnas 1960—1961 metus dėstė matematiką Chicagos universitete. Gavęs National Science Foundation Post — Ph. D. Fellowship, išvyko į Aukštesniųjų matematikos studijų institutą, Princeton, N. J.

Arūnas Liulevičius yra ateitininkas nuo 1946 metų. Savo veiklą išvystė Kun. A. Lipniūno kuopoje, pradėjęs vicepir-

mininku ir baigęs globėju. 1954—55 m. m. buvo SAS Chicagos draugovės pirmininkas, o kitais m. — sekretorius; 1956—1957 m. m. — SAS CV pirmininkas. Buvo L. Stud. S-gos narys. Rašė straipsnius į Ateitį ir Draugą. Buvo Sūkurių administracijos kolektyve ir nuo Ateities perkėlimo į Chicago — jos redakcijos sekretorius. Keliose ateitininkų stovyklose buvo komendanto bei vadovo pareigose.

Redakcija dr. Arūnui linki sėkmės mokslinį darbą vainikuoti naujų problemų išsprendimu.

● Vytautas Adomaitis, dirbęs Gamtos Apsaugos tarnyboje Washingtone, buvo atvykęs į Chicago ir čia dalyvavo Chemikų draugijos suvažiavime ir laikė paskaitą apie vabzdžių naikimo chemikalų įtaką į fauną ir kurpą. Vyt. Adomaitis yra kilęs iš Worcesterio, Mass. Organinės chemijos studijas magistro laipsniu baigė Sv. Kryžiaus kolegijoje Wor-

Vytautas Adomaitis

lėraščius pateikia spalvingu, estetiniu žodžiumu, tai jai labai gerai pasisekė nutapyti gyvą, lietuvišką peizažą.

Labai gražus eilėraštis yra „Pūruškėlės atsiminimai“. Jame autorė ne tik pasireiškė savo žodžiumu, bet praskambėjo kartu ir savotišku asmeniškumu, kas jau ir padarė eilėraščių vertingumą.

Rinkinio tematika

J. Augustaitytės - Vaičiūnienės rinkinyje vyrauja religiniai - patriotiniai motyvai. Iš religinių eilėraščių reikėtų paminėti „Sv. Kazimiero žvaigždę“, „Laišką Šventam Antanui“ ir „Laišką nuo Švento Antano“. Tai tačiau nėra grynieji religiniai eilėraščiai, kadangi juose vyrauja kartu ir patriotiniai motyvai. Religija ir patriotizmas J. Augustaitytės - Vaičiūnienės kūryboje yra glaudžiai vienas su kitu susiję, tiesiog patapę vienas kito dalimi.

Jei tu man duotum skalsiąją [bandelę duonos,
Kurį šypsodamasis ištiesto-
[je rankoje laikai,
Aš jos prikraučiau margas
[klėtis, ik pavarčių klounus.
Ir lūžtu derliumi mano tėvy-
[nės sodai ir laukai,

(Laiškas Šv. Antanui, 11 psl.)
Tokia pati patriotinė gaida nuskamba ir eilėraštyje „Laiškas nuo Šv. Antano“ pabaigoje:

Jeigu nebūt tiesos šiuos žo-
[džius,
Ir aš nebūčiau gėręs Nem-
[ne,
Beraščiams laišką šį paro-
[džius,

Mirtim galėtum teist mane!...
O aš sakau: „Audra ir vie-
[sulai gyvena,
Zmogus ir sraigė, ašara ak-
[mens.
(12 psl.)

J. Augustaitytės - Vaičiūnienės naujame poezijos rinkinyje yra gausus ir vien grynųjų patriotinių eilėraščių. Ji neužmiršta net partizanų:

(Nukeha į 2 psl.)

cestery. Paskiau dėstė New England Farmacijos kolegijoje. Kai kurį laiką buvo Shell bendrovės inžinierius Los Angeles mieste, kur susipažino tremties lietuvaite Ona Miliauskaitė ir ją vedė. Nors yra gimęs ir augęs JAV-se, bet yra giliai lietuviškos dvasios. Tai nuopelnas jo tėvų Matildos (Sukytės) ir Albino Adomaičių, suvalkiečių. Lietuviško rašto jį išmokė seselės Kazimierės Sv. Kazimiero mokykloje Worcester. V. Adomaitis bendradarbiauja agrikultūros ir chemijos žurnaluose, bet taipgi rašo ir į „Vytį“, pamėgęs liuanistines temas. Pasibaigus chemikų suvažiavimui, aplankė „Draugą“, kurio nuolatiniams skaitytojais yra abudu su žmona.

● Dr. K. Cirtautas parašė naują knygą angliskai. Pavadinimas: „The American College Girl: An Unplanned Design“. Leidžia The Citadel Press New Yorke. Pasirodys sekantį pavasarį. Įvadą šiai studijai parašė George N. Shuster, buvęs prezidentas Hunter kolegijos New Yorke, dabartinis Notre Dame universiteto viceprezidentas.

● Juozas Prunskio knyga „Silpname kūne“, skirta ligos ir amžiaus naštos slėgiams lietuviams, jau yra surinkta ir greitai laiku bus spausdinama Immaculata spaustuviėje, Putnam, Conn. Antra to paties autoriaus knyga „Vyrų klysteliuose“ jau renkama „Drauge“ ir bus išleista dar šiais metais. Viršelį šiai knygai yra nupiešęs dail. J. Pilipauskas.

J. Augustaitytės - Vaičiūnienės „Ant Aukuro Laiptų“

(Atkelta iš 1 pusl.)
Ir saulė vakare už tai pakyla
[la,
Kad partizanams nešty atga-
[jos,
Kad širdis dėtume į didžiū-
[byla,
Atskleidamos po kryžium
[Lietuvos.
(Sveikinimas, 43 psl.)

Šiuose eilėraščiuose asmeni-
niai motyvai nėra vyraujantys.
Greičiau ir čia nusveria poe-
tės linkimas į stebėjimą iš ša-
lies.

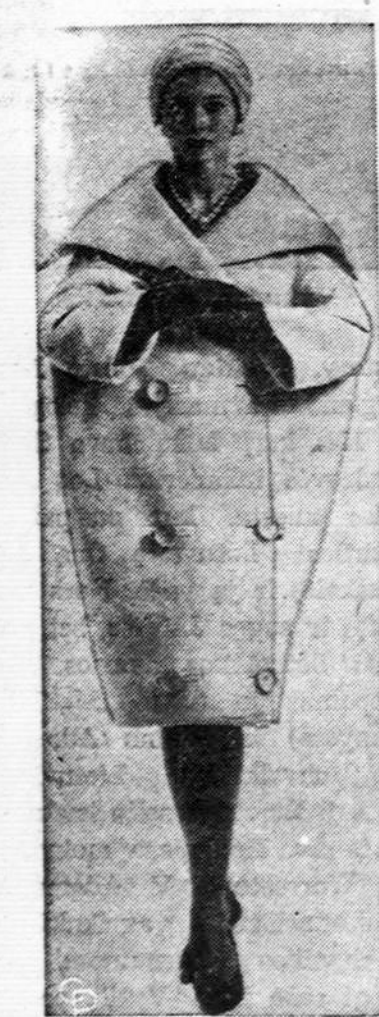
Taigi J. Augustaitytės - Vai-
čiūnienės rinkinyje gausu trem-
ties motyvais parašytų eilėraš-
čių. Juose poetė ne tiek atsklei-
džia tremtinio buitį, kiek nu-
skamba grįžimo nevilties gai-
domis:

Atlėkė paukštės šarmaspar-
[nės,
Nutūps ant aklo lango at-
[brailos
Išpiltos nebuitim pakalnės.
Ištikimasis Sargis nesulos.
Nieks nesuseks pėdų apklo-
[tų.

Išėjusių akių nulytu plotu...
(Ištūstėje namai, 64 psl.)

Net poetės asmeniniai atsi-
minimai yra glaudžiai susiję
su gimtosios žemės ir tėviškės
vaizdais:

Dar vieną mirksnį klėtis
[mieloje vėsoj
Pajust, kaip plaukia metai
[apskritais sienojais,
Kaip saulė teka palubėj ver-
[boj sausojo

Ovalinė išvaizda. Šis vienintelis,
kurio negalima nukopijuoti, rūbas
buvo sukurtas Pierre Balman ir
rizuojamas, kaip idealus ovalas,
rodomas Paryžiuje. Jis charakte-
riškesnė gelsvos spalvos vilnos.

Ir kvepia drobėmis, medum
[ir uogienojais.
(Atsiminimas, 32 psl.)

Sitokiais eilėraščiais poetė
jau atskleidžia savo individua-
lumą. Asmeniškiausia ji yra
ten, kur, vaizduodama pasiruo-
šimą į neišvengiamą gyvenimo
pabaigą, sustoja prie savo at-
siminimų. Vienas ryškiausių
šios rūšies eilėraščių yra „Pra-
einanti diena“ (73 psl.).

Individualia tematika para-
šyti eilėraščiai yra bene ge-
riausia J. Augustaitytės - Vai-
čiūnienės kūrybos dalis. Gal
būt, kaip tik todėl, kad poetė
čia jau nebėra vien stebėtoja
iš šalies, nes pergyvenimai,
vertę ją šiuo motyvu kurti, ejo
tiesiog iš jos sielos. Šiuos eilė-
raščius poetė yra padiktavę
išvidiniai jausmai. Tokiu būdu
vaizdai čia tampa visų pirma
išgyvenimų atspindžiais bei pa-
gelbinėmis priemonėmis. Čia
poetė reflektuoja iš savo vi-
daus į aplinką, o ne priešingai.

J. Augustaitytės - Vaičiūnienės
kūrybos esmė

Sustoju ties amžiais apklotu
[slenksčiu...
Mirties nei gyvenimo nebelio
[čiu.
(Pabaiga iš „Archivo“.)

Šita eilute autorė pati ge-
riau už bet ką kitą apibūdino
savo kūrybos esmę ir linkmę.
J. Augustaitytė - Vaičiūnienė
savo poezijoje nesustojia prie
žmogaus būties problemų. Ji
nesprendžia žmogaus gyvenimo
prasmės klausimų, nesigilina,
kodėl yra taip, o ne kitaip. Ji
liečia tik aukščiau suminėtas
dalykus. Todėl J. Augustaity-
tės - Vaičiūnienės savo kūry-
ba pasilieka Lietuvos žemės,
savo tėviškės vaizdų ir visuo-
tinių - patriotinių motyvų po-
etė.

Pabaigai norėtusi šiek tiek
stabilėti prie ankstyvesniųjų
J. Augustaitytės - Vaičiūnienės
eilėraščių rinkinių. Tiek „Ske-
veldrose“ (išleistose 1946 me-
tais Vokietijoje), tiek „Žvaigž-
dėtos Naktys“ (išleistose 1952
 metais Čikagoje, vyrauja tos pa-
čios tematikos. Toki patys mo-
tyvai apsprendžia ir jos anks-
tyvesniąją kūrybą. Tik, reikia
pasakyti, kad poetė savo nau-
joje knygoje „Ant aukuro laip-
tų“ yra pažengusi didelį žings-
nį į priekį. Jei ypač Vokietijos

MOVING

A. BENIULIS atlieka įvairius
perkraustymus bei pervežimus iš
tolimų ir artimų atstumų.
Tel. RE 7-7083

Kosako paveikslas, vaizduojas vokiečių kryžiuočių ordino už-
puolimą Lietuvai. Ilustracija liet. literatūros vadovėlio, parušo-
to D. Veličkos.

tremties metais išleistame ei-
lėraščių rinkinyje poetė per ne-
atsargumą buvo nuklydusi kai
nė Ant aukuro laiptų. Eilėraš-
čiui kur kone į publicistiką, tai
naujoje jos knygoje jau nieko
panašaus nerasime: čia ji daug
asmeniškė ir daug brandes-
nė.

J. Augustaitytė - Vaičiūnie-
nė Ant aukuro laiptų. Eilėraš-
čiui. Išleido „Terra“. Nei tira-
žas, nei kaina, nei išleidimo me-
tai nepažymėti. (Bent jau išlei-
dimo metų leidyklos turėtų ne-
pamiršti!)

HOLY FAMILY VILLA

123 gatvė, Orland Park, Ill.
(Labdarių Ūkyje)
KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ
— Įvyksta —
PIKNIKAS
Visi kviečiami dalyvauti, pasinaudoti žaidimais
vaikams ir suaugusiems, pažaisiti sviediniu, pasi-
džiaugti gamta bei pasistiprinti lietuviškais valgiais.
Piknikus ruošia
HOLY FAMILY VILLA AUXILIARY

4 1/4% DIVIDENTŲ

Ant Visų Taupymo Sąskaitų
INDELIAI APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties
metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4671 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sect'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadienis 9 iki 8 v. vak.
Trečiadienis uždaryta.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue Tel. — GROvehill 6-7575
Chicago 36, Illinois
JOHN PAKEL, Jr. — President JOHN PAKEL, Sr. — Chairman

Taupykite ir darykite paskolas Amerikos Lietuvių
Sostinėje — Marquette Parko apylinkės centre, 6239-45
South Western Ave., kur Chicago Savings Bendrovė
teikia prieinamiausias sąlygas paskolų applicantams ir
apdrausto patarnavimo taupytojams per 37 metus.
CHICAGO SAVINGS yra viena iš įdomiausių ir
gražiausių įrengtų Taupymo Bendrovių visoje Chi-
cagoje.
Taupytojų patogumui: naujais įrengimais, du di-
deli kiemai automobiliams (vienas įvažiuojamas iš West-
ern Ave.) ir daug nemokamų patarnavimų pinigų
taupantiems nariams.
KVIECIAME!
Current Dividends up to 4 1/4 %

Dabarties Prancūzija

Naujai išleista knyga "The
new France", parašyta Edv.
Tannebaum. Autorius šiame
veikale pataiso daugelio nuo-
monę, būk tas kraštas yra de-
kadentiškas ir senoviškas.

\$100,000 norvegų studijoms Chicagoje

Norvegijos piliečiai surinko
\$100,000, kad tomis lėšomis ga-
lėtų finansuoti norvegų kalbos,
literatūros ir kultūros studij-
jas Chicago universitete, pa-
laikant šių dalykų katedrą.

Popiežiai moderniajame pasaulyje

Iš spaudos neseniai išėjo
knyga "Popes in the modern
world". Jos autorius Francis
Sugrue nusako žmonių viltis,
nukreiptas į šešius šio šimt-
mečio popiežius, tų popiežių
laimėjimus ir įtaką.

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV RADIIAI, HI-FI, VESINTUVAI
Pardavinimai taisyklai. Sek. uždaryta

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
756 West 35th Street
TEL: Yards 7-1829
Pritaiko Akinis
Kreivas Akis
Ištaiso
Ofisas ir Akinų Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8
Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10—2
val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta

P. ŠILEIKIS, O. P.

Ortopedas. Protezistas
Aparatų-Protezai. Med. ban-
dazai. Spec. pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t.t.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadienis 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PROspect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI

GYDYTOJAI IR CHIRURGAJ
5430 So. Kedzie Ave.
Pirma ligonius pagal susitarimą.
Dėl valandos skambinti telefonu
HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p.
kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd St.
Val. kasdien 10—12 val. ir 7—9 v.
vak. Šeštadienis 10—1 val. Trečiadien-
dien. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. Walbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak.
Šešt. 2—4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telef. Lafayette 3-0048
Rez. Walbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr., šešt. ir šešt. pagal sutartį,
sekm. uždaryta.

DR. J. G. BYLA - BYLAITIS

Nervų-smegenų chirurgija, ligos
2737 WEST 71ST STREET
Valandos tik susitarus
Tel. GROvehill 6-3409

DR. Z. DANILEVIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidaus ligos
Tel. ofiso — REPUBLIC 7-4900
namų — GROvehill 6-8161
Persikėlė į naują ofisą
FRANCISCO MEDICAL CENTER
2858 West 63rd Street.
Pirma tik pagal apointmentą

DR. W. M. EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą
Jei neatšiliepa skambinti MI 3-0001

XX šimtmečio tapyba

Dabartinio amžiaus tapybą
analizuoja ir taigpi nagrinėja
tuos impulsus, kurie palenkė
daryti plačius eksperimentus
formoje ir spalvose, naujas
veikalas "Painting in 20th cen-
tury", parašytas Wernerio
Haftmanno; autorius tuos nau-
juosius "sukilimus" mene grei-
tina su naujomis mūsų amžiaus
intelektualinėmis ir socialinė-
mis srovėmis.

Pirmosios hepatitis virusų nuotraukos

"Journal of American Medi-
cal Association" rugsėjo mėne-

DR. B. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak.
Šeštadienis 1-4 p. p.
Trečiadienis uždaryta

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2737 West 71st Street
VAL: kasdien nuo 6-8 val. vak.,
šeštadienį nuo 12:30 iki 2:30 val. p. p.
Trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017
Ligonius priima pagal susitarimą

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

(JOKŠA)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Val. Pirmadienį ir ketv. nuo 2:30 iki
4:30; antr. ir penkt. nuo 5 iki 8;
šešt. nuo 1 iki 4 val. Kitu laiku tik
susitarus.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta

DR. ALDONA JUŠKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Rd.
Valandos 9—12 ir 7—9 v. v. pagal
susitarimą, išskyrus trečiadienį.

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šešt.
tik 10-12.

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį
ir penktadienį nuo 1—4 p. p. 6:30-8:30
val. vak. šeštadienį, 1—4 val., trečiadienį
uždaryta.

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak.
išskyrus trečiadienį
šeštadienis 12 iki 4 popiet

DR. EMILY V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 S. Archer Ave.
Val. Kasdien popiet nuo 12—3 val.
vak., pirm., antr., ketvir. 6—9 val.
Trečiadieniais tik susitarus

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketv. ir penktadienį
nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo
6 v. — 8 val. vakare. Trečiadienį, nuo
11 val. ryto — 1 val. p. p. šeštadienį,
11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofice tel. RE 7-1168
Res. tel. Walbrook 5-3765

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Val. pirmadienį ir ketvirtadienį 1-4 p. p.
antradienį ir penktadienį 8-8 v. v.

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v.
šeštadienį, 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-0659
Rez. 6600 So. Artesian Ave.
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. p. 6-7 v.

DR. JONAS V. MILERIS

NERVŲ IR SMUGENŲ LIGOS
5430 So. Kedzie Avenue
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562
Skambinti 2 iki 9 val. popiet kasdien.
išskyrus trečiadienį.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS

GYDYTOJA-CHIRURGE
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULman 5-6766
Namų: BEVERly 8-3946
Pirm. val. kasdien 6-9 v. v., šešt.
1-4 v. p. p. r. uždaryta.

DR. ALBINA PRUNSKIS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
3259 South Halsted Street
Val. kasdien 2-7 p. p.; šeštadienį 2-4
val. Treč. uždaryta.

DR. AL. RACKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL: kasdien nuo 2 iki 9 val. vak.
Treč. ir sekmadienį tik susitarus.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

2745 West 69th Street
Spec. ORTHOPEDINES LIGOS
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę.
VAL: Pirm., antr., ketv. ir penkt.
nuo 9 iki 11 ryto ir nuo 6 v. vak.
šeštadienį nuo 2-4. Trečiadieniais ir
kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REPUBLIC 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7581
Val. 10 ryto iki 8 vak., trečiadienį
uždaryta. Šeštadienį 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m.
Penkt. ir šešt. 1-3 p. m.
Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 S. Ashland Ave.
Bendra praktika ir specialiai
chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2—4 ir
6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sek-
madieniais uždaryta, primama pa-
gal susitarimą. Šeštadienis nuo
2 val. iki 5 val. vak.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ
LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8
v. v. Šešt. 2—4 v. popiet ir kitu
laiku — pagal susitarimą.

DR. OF. HE. P. TUMASONIS

2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Pirma ligonius pagal susitarimą.
Dėl valandos skambinti tel.: HE
4-2123 nuo 1 iki 8 val. popiet, kas-
dien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.
Atostogos iki spalio 1 d.

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA ir MOTERŲ
LIGOS
valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak.
šeštadienis nuo 1-4 val. popiet
Trečiadieniais uždaryta.

DR. P. PROSPECT 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8.
šeštadienį 2 iki 4. Treč. ir sekm.
tik skubiais atvejais ir susitarus.

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v.
Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-0659
Rez. 6600 So. Artesian Ave.
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. p. 6-7 v.

Dviragės (Salų) ež.

S. Kolupailos nuotr.

Sventoji įteka į Nerį

S. Kolupailos nuotr.

Lietuvos istorija naujų šaltinių ir pokarinių tyrinėjimų šviesoje

Santrauka prof. dr. Zenono Ivinskio paskaitos, skaitytos L. K. M. Akademijos Suvažiavime 1961. IX. 3.

Susidomėjimas Lietuvos istorija nesumažėjęs

Atgimstančiai lietuvių tautai jos didinga praeitis tarnavo keletui atžvilgių. Kai gyvenamasis laikotarpis po slėgiančių rusų jungu neteikė šviesesnių vilčių ir ateitį, romantiškai nusiteikę patrijotai žavėdavosi didžiųjų Lietuvos kunigaikščių žygių ir jų darbais. Pirmieji tautiniai pionieriai per istoriją stengėsi prikelti lietuvių. Šitaip išaugo pora generacijų Daukanto ideologijos auklėtinių.

Nepriklausomos Lietuvos laikais lietuvių tautos istorijos tyrinėjimui buvo bandoma duoti naują, žymiai kritišką kryptį. Iš XIX-jo amžiaus didaktikos jau buvo siekiama įkopti į genetinę istorijos laipsnį. Lietuvos istorijos tyrinėjimo metodai ir dabar nėra pasikeitę. Kad ir nėra per 16-ka pokario metų padaryta kokių nors „kolūbiškų“ atradimų, susidomėjimas didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos praeimi nėra sumažėjęs. Vokiečiai, lenkai, ukrainiečiai, gudai yra davę savo įnašų ir šaltinių studijų srityje. Okupuotoje Lietuvoje, kai vadinamieji „tarybiniai“ istorikai šūtinami uždame katile, moksliniam darbui sąlygų nebeliko. Lietuvos istorija žalojama ir apgrobiama. Bet reikia atsakyti į klausimą, ar yra pagaliau paskelbta tokių šaltinių rinkinių, kurie galėtų būti naudingi ten, kur prie tų versmų originalų negalima prieiti.

Kryžiuočių ordono versmės

Peržvelgiant naujausius Lietuvos istoriją liečiančius šaltinius, krinta į akį kryžiuočių ordono versmės. Dramatiškos lietuvių ir ordono kovomis svarbų laikotarpį ištirti yra lietuvių istoriko pareiga. Svarbų įnašą duoda E. Joachimso surašyti ir W. Hubatscho suredaguoti Karaliaučiaus archyvo dokumentų registrai (turinio santraukos), kurių yra išleista trys tomai (1948). Labiausiai tie registrai yra reikalingi pusei šimto metų Kazimiero valdymo (1440 — 92), kuris tik silpnai teištirtas.

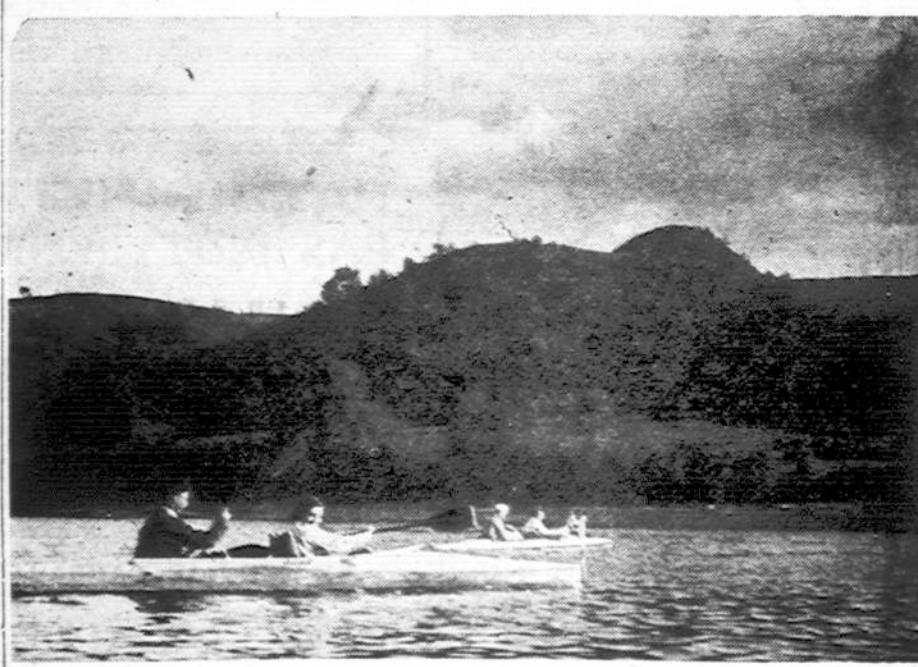
Daug naujos šviesos įneša Prūsų žemės dokumentų rinkinys (Preussisches Uriandbuch), kurio yra pasirodę du stambūs tomai (III—IV, 1944 — 60), jau apimę ir Kęstučio laikų pirmąjį dešimtmetį. Iš tų kritiškai išleistų dokumentų matyti, kaip kryžiuočiai jau greitai tikėjosi Lietuvą parblokti. Be kitko, buvo užrašinėjamos žemės pabėgėliams iš Lietuvos, vis pažymint, jog jie atgaus savo tėviškes, kai Lietuva bus užkariauta.

Ne mažesnės svarbos yra du tomai politinių ordino sutarčių (Staatsverträge des Deutschen

Ordens, I, 1939; II, 1955, išleido E. Weise) kur su vokišku tikslumu ir kritišku moksliniu aparatu paskelbta Salyno sutartis (1398) ir eilė kitų sutarčių su Lietuvos kunigaikščiais. Jeigu dar pridėsime kelias naujas studijas apie vokiečių ordiną ir jo magistrus XIV-XV a. (rašytas H. Gersdorfo, E. Weisės, K. E. Murawskio), matome, jog Lietuvos santykius su vokiečių ordinu galima tirti ir nesėdint Karaliaučiaus archyve, kuris dabar yra Goettingene. Vokiečių ordinas, kuris tiek daug generacijų lašino kraują iš gyvo lietuvių tautos kūno, iš tos tautos palikuonių laukia naujų tyrinėtųjų. Gedimino ir Kęstučio laikus yra tyrinėjęs dr. J. Jakštas ir dr. A. Kučinskas, duodami dar nepriklausomai Lietuvos atskiras studijas.

Planai Jogailai tapti stačiatikiu

Tarp rusų perspausdintų metraščių, ar naujai išleistų šaltinių dėmesio užsitarnauja L. V. Čerepnino paskelbti duomenys iš

Pyplių piliakalnis

S. Kolupailos nuotr.

rusų archyvų XIV—XV amž. Iš paskelbtų dokumentų santraukų yra galimos naujos išvados. Kai po Kęstučio tragiškos mirties (1382) prasidėjo tarp kryžiuočių sėdinčio Vytauto ir jo pusbrolio Jogailos įtempta kova, šio motinai stačiatikiui Julijonai įtaigojant buvo imta svarstyti Lietuvos ir Maskvos susitarimo projektas vedybų keliu. Buvo surašyti (1384) trys dokumentai, iš kurių matyti, jog Jogaila, vykdydamas savo motinos ir Maskvos kunigaikščio Dimitro Domiečio susitarimą, ne tik turėjo vesti šio vyriausio dukterį Sofiją, bet ir „pasikrikštyti stačiatikių tikėjime, ir savo krikščionybę viešai išpažinti“.

Iki tol nė vienas Vilniuje sėdęs valdovas nebuvo bandęs tapti stačiatikiu. Bet Jogailos krikštijimasis rytiškai nebūtų apsaugojęs Lietuvos nuo tolimiesnių puldinėjimų kryžiuočių, kuriems, stačiatikiškai skaitėsi „blogi krikščionys“, schizmatikai, nedaug nuo pagonių tesis-

kiria. Tad reikėjo ieškoti kito kelio, priimti paties priešo tikslumą ir kritišku moksliniu aparatu paskelbti Salyno sutartis (1398) ir eilė kitų sutarčių su Lietuvos kunigaikščiais. Jeigu dar pridėsime kelias naujas studijas apie vokiečių ordiną ir jo magistrus XIV-XV a. (rašytas H. Gersdorfo, E. Weisės, K. E. Murawskio), matome, jog Lietuvos santykius su vokiečių ordinu galima tirti ir nesėdint Karaliaučiaus archyve, kuris dabar yra Goettingene. Vokiečių ordinas, kuris tiek daug generacijų lašino kraują iš gyvo lietuvių tautos kūno, iš tos tautos palikuonių laukia naujų tyrinėtųjų. Gedimino ir Kęstučio laikus yra tyrinėjęs dr. J. Jakštas ir dr. A. Kučinskas, duodami dar nepriklausomai Lietuvos atskiras studijas.

Lenkų įnašas

Iš lenkų išleistų šaltinių mūsų dėmesio labiausiai vertas yra Vilniaus katedros ir vyskupo paradosų skambėjimo, kad pati jauniausioji Bažnyčios duktė, vos spėjusi priimti lotynišką kryžių, bažnytinės unijos lauke pasižymėjo nuo pat XV amž. pradžios. Vytautas D. buvo bažnytinės unijos skatintojas, kol ji Lietuvos—Lenkijos valstybėje (1596) buvo realizuota. Naujai išieistieji šaltiniai, kurių didelė dalis yra paimta iš Propagandos kongregacijos archyvo, duoda daug medžiagos apie bažnytinės unijos plėtimąsi, jos suklūpimą, pagaliau apie negalimą jos naikinimą, kai po padalinimų rusai užėmė Lietuvą. Yra atėjęs laikas lietuviams tyrinėtojams tuo klausimu susidomėti. Linkėtina, kad didelėje rytų misijoje lietuvių tauta nors iš dalies suvaidintų tokią rolę, kokia jai kitados buvo siekta Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos laikais. Tad reikia, kad moksline srityje būtų rodoma ženklų. O spausdintų šaltinių yra tikrai daug.

Ne mažesnės reikšmės XVI-jo amžiaus galui yra Lietuvai—Lenkijai skirtųjų nuncių (Caligari, Bolognetti) pranešimai, išleisti serijoje „Monumenta Poloniae Vaticana“ (t. IV—VII). Kiek daug tokių pranešimų ir laiškų buvo siunčiama,

S. Kolupailos nuotr.

galima spėti iš to, jog 1950 viešumon paleistas VII tomas (be įvado, turinio ir rodyklių) 16-kos mėnesių laikotarpiui (1584—85) apėmė vien teksto 782 psl. (in 4°). Jeigu dar pridėsime J. Sawickio išleistus Vilniaus diecezijos sinodus ir jų statutus (1948) ir naujus šaltinius apie išgarsėjusį Lietuvos valstiečių sukilimą Šiaulių ekonomijoje 1769 (išl. W. Kulia ir J. Lieskiewiczowa, 1957), turime naujų paskelbtų versmų, kurios telabaukia Lietuvos istoriko dėmesio.

Bažnytinės unijos problema

Nuo 1953 m. Romos bazilijonai, vadovaujant jų kolegijos rektoriui Athanazui Welykyj, yra išleidę per 20 tomių šaltinių bažnytinės unijos klausimui. Mums dabar iš paviršiaus bažnytinės unijos klausimas, o buvo laikai, kada šis klausimas iki geležies raudonumo kaitino Magno Ducatus Lithuaniae visuomenę. Jis vedė prie aštrių politinių komplikacijų, nebaigiamų

„dizunitų“ kovų, kazokų maištų.

Lietuvos Bažnyčios istorijoje bažnytinė unija sudarė gana reikšmingą epizodą. Savotišku paradoksu skambėjo, kad pati jauniausioji Bažnyčios duktė, vos spėjusi priimti lotynišką kryžių, bažnytinės unijos lauke pasižymėjo nuo pat XV amž. pradžios. Vytautas D. buvo bažnytinės unijos skatintojas, kol ji Lietuvos—Lenkijos valstybėje (1596) buvo realizuota. Naujai išieistieji šaltiniai, kurių didelė dalis yra paimta iš Propagandos kongregacijos archyvo, duoda daug medžiagos apie bažnytinės unijos plėtimąsi, jos suklūpimą, pagaliau apie negalimą jos naikinimą, kai po padalinimų rusai užėmė Lietuvą. Yra atėjęs laikas lietuviams tyrinėtojams tuo klausimu susidomėti. Linkėtina, kad didelėje rytų misijoje lietuvių tauta nors iš dalies suvaidintų tokią rolę, kokia jai kitados buvo siekta Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos laikais. Tad reikia, kad moksline srityje būtų rodoma ženklų. O spausdintų šaltinių yra tikrai daug.

Bažnyčios ir kultūros sritės

Bažnyčios ir kultūros istorijos srityje yra dar daugiau svarbių šaltinių. 1940 m. jėzuitas J. Kleijntjens buvo paskelbęs I tomo šaltinių apie Latvijos jėzuitų veikimą. Kadangi Latvijos jėzuitai priklausė Lietuvos (Vilniaus) jėzuitų provincijai, tai paskelbtieji šaltiniai visokeriopu atžvilgiu tečia Lietuvai. II tomas tų svarbių versmų buvo išspausdintas per II pasaul. karą (1943) Rygoje, ir jo egzempliorių tėra pasaulvie nedaug, nes beveik visos leidinys žuvo. Lietuviškų pamokėlių, lietuviškų giedojimų istoriniai, pažinti senosioms pagonystės liekanoms, vysk. Jurgio Radvilos ir kitų amžininkų veiklai įvertinti šis Tomas duoda tikrai vertingos medžiagos.

Okupuotos Lietuvos mokslininkų darbai

Iš okupuotoje Lietuvoje leistų šaltinių originalių rinkinių, tyrinėtojo dėmesio užsitarnauja prof. K. Jablonskio redakcijoje išleisti du tomai „Lietuvos valstiečių ir miestelėnų ginčai su dvarų valdytojais“ (I 1959; II 1961), apimę XVI—XVIII amžius. Krinta į akį, kad tarybiniai istorikai nebuvo pilnai priėmę prieš Lietuvos Metrikos fondų Maskvoje, o turėjo tenkinis Lietuvos archyvuose rasta dokumentais, bet ir jų didelė dauguma iki šiol buvo nežinoma.

Originalus dokumentų rinkinys yra taip pat „Prūsijos valdžios Gromatos, Pagraudenimai ir Apsakymai Lietuvos valstiečiams“ (1960), surinkta P. Pakarklio, suredaguota K. Jablonskio. Maž. Lietuvos praeičiai tyrinėti yra tai svarbus versmų tomas. Jis duoda daug žinių ne tik apie kultūrinį veidą prūsų lietuvių, bet ir apie jų lietuviškumą.

Naujų tyrinėjimų įvairenybės

Moksliniuose tyrinėjimuose, kaip ir pas. karo iškelta naujų, pabrėžimų. Neabejojama, jog įtvingiai ir sūduviai, yra ta pati prūsų kiltis (Fajacz kowski, Kaminicki); yra ženklų, kad Lietuvos valstybė galėjo būti suvienyta jau prieš Min daugą (Paszkievicz), jo laikais Vašvilko dvare buvo surašytas pirmasis Lietuvos metraštinis (Pašuto); Traidenis gali būti laikomas Gedimino seneliu (J. Puzyna). Naujų aiškinimų yra duota apie Gedimino laiškus, Kriavo akto reikšmę, Žalgirio kautynių laimėjimą, Sv. Kazimierą, Lietuvos ekonominius santykius. XVI a. pradžioje Lietuvoje buvo 1 km² — 7 gyv. (viso per 2 mil.). Lietuva ne tik atliko tarpininko vaidmenį tarp rytų ir vakarų Europos, bet ji pati aktyviai eksportavo į užsienio rinkas savo žaliavas ir gaminius (A. Wawrzynczyk, A. Kersten). Vilniuje XVII a. buvo per 70 rūšių specializuotų amatininkų, ir jie sudarė apie pusę Vilniaus gyventojų (J. Morzy). Naujų duomenų apie Lietuvos protestantizmą yra patiekęs St. Kof.

Naujas Lietuvos istorijos reikalas

Nebeliesdami čia vėlesnių amžių, turime pasakyti, jog yra atėjęs pats laikas duomenis tų naujausių šaltinių ir tyrinėjimų.

MEILĖS UGNIS

Parašė

Kun. dr. K. A. Matulaitis, MIC

Veikalas savo turiniu yra pirmas religinėje lietuvių raštijoje, jis apima pirmoje knygoje krikščionišką žmogaus tobulybę, o antroje dėsno nuostabus arba mistinį sielos gyvenimą, pradėjus etiško laimės keliu.

Veikalo kalba aiški ir graži. Teigimai yra paremti Sv. Raštu, ar žmonių dvasinio gyvenimo žinovų raštais.

Kai kurie velkiesnieji lietuviai kunigai ir žmonės yra laisškai gyvė ir dėkoje autoriui už pateiktą veikala.

Pirmoji laida išėjo 1961 m. birželio mėn. Jos yra like 210 egz. „DRAUGO“ KNYGYNE, 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

Knyga turi 360 puslapių ir padabinta gražiu viršeliu. Kaina \$4.00.

DRAUGAS, šeštadienis, 1961 m. rugsėjo mėn. 16 d.

3

Akademija Vilniuje

1579 m. Vilniuje pradėjo veikti akademija, kurioje buvo du fakultetai — teologijos ir filosofijos. Filosofijos fakultete buvo metafizikos, logikos, etikos, istorijos ir matematikos katedros. Vilniaus akademijai buvo suteiktos tokios pat teisės ir privilegijos, kokiomis tuomet naudojo Krokuvos ir žymesnieji Vakarų Europos universitetai.

1579 m. Vilniuje pradėjo veikti akademija, kurioje buvo du fakultetai — teologijos ir filosofijos. Filosofijos fakultete buvo metafizikos, logikos, etikos, istorijos ir matematikos katedros. Vilniaus akademijai buvo suteiktos tokios pat teisės ir privilegijos, kokiomis tuomet naudojo Krokuvos ir žymesnieji Vakarų Europos universitetai.

Telef. LA 3-5586

Eugenia's Beauty Salon

2652 West 47th St., Chicago 32, Ill.

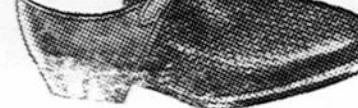
Motery grožio salione atliekama įvairūs šios srities darbai pagal paskutines madų šukuosenas bei stilių. Naujausi metodai plaukų dažyme, kirpime bei lengvi pusmetiniai ir kt.

Valandos kasdien nuo 9 r. iki 6 v. vak. Vėliau pagal susitarimą. Pirmadieniais uždaryta.

Sav. Eug. Zygiene

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) YA 7-0525 (Virš 40 metų Bridgeporte)

Vėliausio stiliaus batai visai šeimai

3335 So. Halsted Street, Chicago, Illinois

Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, PLYM.	\$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STU., RAMBLER, BUICK	\$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON	\$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD	\$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC	\$19.95

Žemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas hidraulinis stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdeliai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais. Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sažingu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street, Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

taupyk

MIDLAND

INSURED

CALIFORNIA

ARCHER

(steigta 1914 m.)

Savings

BENDROVĖJE

Kapitalas \$7.000.000,00

4040 Archer Ave., Chicago 32, Ill.

August Saldukas, President

4 1/2%

ant visų saskaitų

Kiekviena saskaita ligi \$10,000.00 apdrausta Federalinės Valdžios įstaigoje

Pasinaudokite mūsų firmos patikimiausiu, atsargiausiu ir tinkamiausiu patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

(Laisnuota per Intourist)

SIŪSKITE SAVO GIMINĖMS PAKETUS

I LIETUVĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS SIŪSKITE PAKETUS DABAR

135 W. 14th St., New York 11, N. Y., Telephone CHelsea 3-2583

Atdara kasdien nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 9 iki 4 val. diena

141 Second Ave., New York City. Tel. GRamercy 5-7430

Arti subway — Tarp 6th ir 7th Aves.

21 Fifth Avenue, Youngstown 3, Ohio Tel. RI 3-0440	359 West Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. Andrew 8-5040	132 Franklin Avenue, Hartford, Conn. CHapel 6-4724	332 Fillmore Avenue, Buffalo 6, N. Y. Tel. TL 6-2974
762 Springfield Ave., Irvington 11, N. J. Tel. ESsex 2-4685	900 Literary Road, Cleveland 13, Ohio Tel. TOWer 1-1461	11339 Jos. Campan, Detroit 12, Michigan Tel. TOWnsend 9-3980	632 W. Girard Avenue, Philadelphia 23, Pa. Tel. WALnut 5-8878

3216 Sunset Boulevard, LOS ANGELES 26, Calif. NORMandy 5-9887

2803 3rd AVE. (tarp 147 ir 148 St.) BRONX 53, N. Y. Tel. LUDlow 5-2624

217 E. Hennepin Ave., MINNEAPOLIS 14, MINNESOTA. Tel. FEderal 2-4908

963 Bleeker Street, UTICA, N. Y. Tel. RE 2-7476

1103 No. W. 61st Street, SEATTLE 7, WASHINGTON

1234 — 9th Avenue, SAN FRANCISCO 22, CALIFORNIA

Mūsų didelė ir patikima firma yra patarnavusi tūkstančiams pasitenkinusių klientų. 100% garantija, kad kiekvienas paketas bus pristatytas. Išsiunčiame į 48 valandas.

Adresatą pasiekia į 6—7 savaites oro paštu į 7—12 dienų.

Dabar galima rūbų siuntiniuose įsigti ir kavos pupelių, šokolado (plytelių) ir bonbonkės.

Mūsų raštinėse randasi pilniausias pasirinkimas pirmos klasės medžiagų.

Klauskite pilno katalogo, rodančio kainas dėl maito ir patarnavimo. Katalogas veltai.

TAPYBA IR DAINA

Impresijos ties A. Tamošaitienės paveikslais

BIRUTĖ POKELVICIOTĖ, Montreal, Kanada

Anastazijos Tamošaitienės parodos kataloge jos tapyba gretinama su tautodaile ir su lyrizmu, aptinkamu lietuvių liaudies dainose. Tačiau veltui parodos lankytojas, eidamas nuo paveiklo prie paveiklo, ieškos juose lietuviško peizažo, liaudies meno ornamentikos, juostos ar skrynios rašto. Gel ne vienas nusivils ir netgi pakaltins įžanginio žodžio autorių (K. Veselkų) netikslią aptartimi. Ką žendo gali turėti modernioji dailė su liaudies menu ir dainos lyrika?

Nuo putinelio,
Nuo šermukšnelio
Pagirūžiai raudoni...

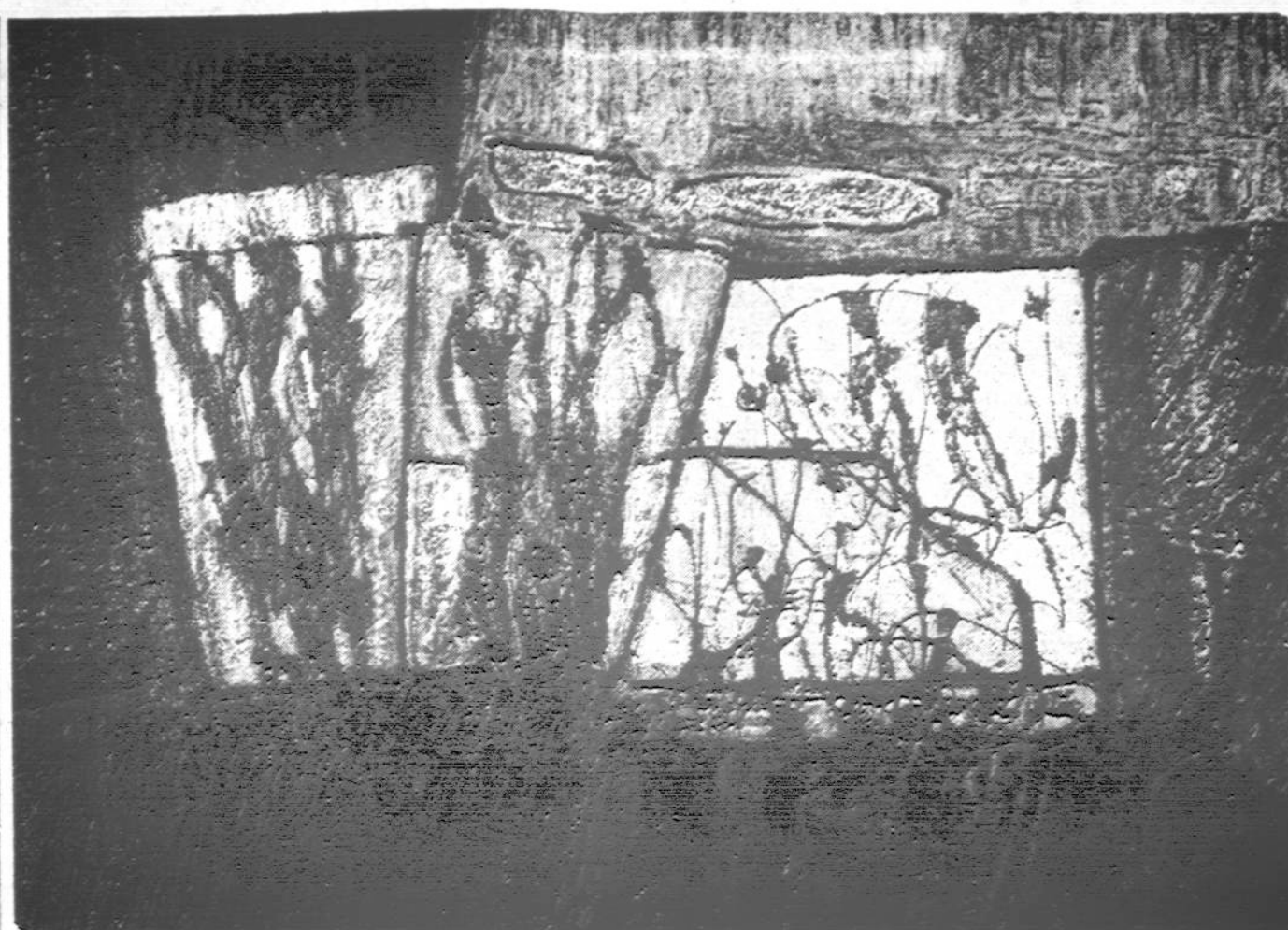
Jeigu šio posmo nežinomas kūrėjas būtų bandęs žodžio ekspresiją pervesti į drobę, kaip atrodytų tos pačios temos tapybinė interpretacija, kokio pobūdžio paveikslas su liepsnotų dainos transkripcijoj? Tikriausiai, ne rudeniskai nuspalvintas putinas, ne išsirpusi šermukšnio kekė, net — ne raudonas saulėlydis už girios, kuris tarsi atsišaukia dviejų pirmųjų eilučių priežastin-gumui. Nes virš žiuruojančio vakaro susintetinto vaizdo auga didelė drama, toliau nupasa-

ja, ar bereikia nupieštų paparčių ir vandens raibuliavimo? Alsuojančios vėsos palaima neturi apręto pavidalo. Tai susitaikymo akimirka: su erdve, su žeme, su žmogiškos egzistencijos tragizmu. Nes miško šaltinis čiurolena ne vien fiziniam troškuliui. Jo sidabrinė versmė skamba pirmaprade harmonija — tobula sutvėrimo dienos lygsvara.

Ant tų marių mėlynųjų
Kūkaliai žydėjo;
Jūrų marelių pačioj gilumėlėj
Užaugo liepėlė devyniom šakelėm...

Liaudies kūrėjui nereikėjo už menininko laisvės kovoti, nei jį skelbti manifestais. Savo teisėmis jis naudojosi nepapeiktas, neaprežtas, nepakaltintas ekstrasvagancija. Jo vaizduotėj kūkalais pražydę marios mėlynavo per šimtmečius, su pietizmu perduotos iš lūpų į lūpas. Valia jam buvo liepėlę persodinti į jūrų gilumėlę... Ši neįtikėtina liepos transplantacija dainoje buvo "visiems suprantama" ir priimama be rezervų, nes liaudis nekvestionavo vizijos racionaliu požiūriu.

Jeigu poetas sugestysiviai nusakydavo savo vidinę laikys-

Anastazija Tamošaitienė

Vijoklių žaismas (aliejus)

sisakoma. Spalviniai kontrastai drąsūs ir intensyvūs; pamėgtieji motyvai vystomi gausiomis variacijomis, kurių tarpusavio ryšį dažnai apsprendžia ne logiško nuoseklumo grandis, bet kūrybinės nuotaikos vientisumas. Intuityvi tapybinių komponentų sąranga suformuoja savitą proporcijų grožį: pajungtą amžiniams dėsiniams, bet naują savo ekspresiją.

Kokia giminyse šis iliuzorinis įvaizdis surištas su jį supančia tikrove? Tai tarsi rugplūčio nakties atšvaitas su bangavusiu ežere — kai pabrangtės medžių siluetai nustoja savo apybraižų ir išstipsta dangaus ir vandens neatskiriama spalvoj. Žvaigždės dūžta sujudintame ežero paviršiuje, skliauto lankas ima virpėti — skęsta ir vėl iškyla, mirguliudamas aukso skeveldrom.

Nepasikeitęs lieka tikrai erdvių skambėjimas: vienintelė pastovi giesmė.

Tačiau, jeigu teigtum, kad vėjo pajudinta naktis yra apgaulingas regėjimas, ar tikra būtų tariamoji tos nakties statika skriejančių konsteliacijų begalybėje? Ar tikra toluoj užmigusio miško tyła, kur, po nejudančiais jo viršūnių kontūrais, per visą naktį verda gyvenimas?

Nė tik meninė tiesa, bet ir mūsų regima realybė yra vienodai reliatyvios. Arba iš kitos pusės — vienodai tikros ir nemeluotos.

Mano tėvo žalias sodužėlis —
Perly lapužėliai, aukso žiedužėliai,

Sidabro obuolėliai.
O ir atlėkė dyvina paukštelė
I tėvelio sodeį;
Kol ji tupėjo, visa žėrėjo,
Lėkdama suskambėjo...

Estetinis momentas liaudies mene stipriai akcentuojamas. Poetinė puošmena netikėta, vėslė, spinduliuojanti. Juostos rašto išmonė švyti spektro spalvomis, perpinta aukso ir sidabro gijom. Dainuojama apie deimanto irklus, apie kristolo laisvę, apie raudono šilko tinklą; kraičio skrynų eglės atbaigtos žvaigždėm, katpėdėm, fantastiškom paukštėm.

Liaudies menininkas netaupė savo kūrybinės ekstazės, tarsi toji įstabi tikrovė būtų užgimusi jo meninės potencijos pertekliu, atšviesdama dausų viziją — lietuviško grožio sampratą. Vienok spalvų vėriniai, dainų metaforos ir be atvangos sruvantis ornamentas nesukuria chaotiško įvaizdžio. Visi elementai rūpestingai atseikti, jų gaivališkas skrydis laiku pristabdytas ir kūrybinė jėga sukoncentruota kryžminiame

taške — ten, kur geometrinė tulpė plyšta į keturias šalis, kur lėkdama suskamba žiuruojančių paukštė...

To paties liaudiško dosnumo gausu ir A. Tamošaitienės paveikluose. Jų spalvingumas dekoratyvus, turtinas, vietom giliai dramiškas. Tačiau toji spalvų žaismė nėra nei atsitiktinis efektas, nei imantri pateika, nei vienintelis tapybinės pastangos tikslas. Tai keliaženkliai į dailininkės kūrybinį pasaulį. Ir kiekvienam geros valios keičiui vartai į tą ša-lį atkelti.

Paveikslų kompozicija jautriai balansuojama, telkiama į ašies rimtį; tapybinės problemos sprendžiamos ne vien impulsu pasikliaujant, bet ir sąmoningai jų išrišimą apsva-rtant. Pasiekusi savo kulminaciją, lygtis laipsniškai aiškėja, — tačiau atsakymas į paskutinį nežinomąjį paliktos kiekvienam asmeniškai surasti.

Volungėle, čiuta —
Lakštingėle, rūta —
Čiuto, lingo, čiutela,
Kas ten teka, čiutela?
Čiuto, čiutela,
Žalia rūta, čiutela...

Daina linguoja, supa abstrakčią frazę, lyg nesibaigianti fūga. Siužetas ir poetinio vaizdo taiklumas nustoja svarbos,

DĖMESIO!

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
(Licensed by Intourist)

Pirma Lietuvių vedama LICEN-ZUOTA siuntinių siuntimo kompanija pristato Jūsų siuntinius į Lietuvą per 6 savaites. Patys supakuojame ir išsiunčiame paštu, be tarpininkų. Todėl siuntiniai pasiekia gavėjus per trumpiausią laiką. Mūsų kraituvėj casite didelį pasirinkimą medžiagų drabužiams, odos batams, skarelėm, kilimėliu, nylo-nų ir aksomų žemaisiomis kelnoms. Dėl nemokamų kainų-šėjų ir in-formacijų rašykite ar aplankykite Cosmos Parcels Express, 3212 S. Halsted Str. Tel. 225-1864 ar Marquette Parcel Service 2439 W. 69th Str. Tel. WA 5-2737 Chicago, Ill. Vedėjai: E. Zukauskas ir M. Veleckis.

Geriausias ir patikimiausias patarnavimas siunčiant

DOVANŲ SIUNTINIUS Į VISAS U.S.S.R. DALIS

Atneškite arba atsiųskite paketus į seniausią bendrovę, tvarkančią pakietų persiuntimą

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.
CENTRINIS OFISAS:

716 Walnut St., Phila. 6, Pa. WALnut 5-3455

Skyriai didžiuosiuose miestuose. Reikalaukite katalogų arba informuokitės Jūsų apylinkės telefonų knygoje

GREITAS—SUMANUS—PATIKIMAS PATARNAVIMAS

ta ryškėm ir vėl sukimba į puokštes, atkartodamos atgal sugrįžtančią gaidą. Ratai susikliaudžia, persiskiria, tolu-moje išstipsta ir pradeda naują savo kelionę, tos pačios inerci-jos šaukiami.

Ritmo pajutimas ir beveik muzikinė jo drausmė A. Tamošaitienės paveikluose ypatingai ryškūs. Ta prasme jos tapyba arčiausiai susiliecia su lyrika. Spalvų ir formų ekspresija tampa daina — poetinės sielos tekėjimu.

Ritmingame plokštumų išdėstyme ir aukštyn skriejančių linijų sąskambyje margi sodai pražysta baltom jėvom — "juodas uogas vedančiom, midum - vynu kvepiančiom"...

KARPENTERIS

Visokius namų, garažų, vidaus ir išorės, didelius ir mažus pertvar-kymus, izoliacijas įdėjimus darau labai prieinama kaina.

I G N A S

Tel. HE 4-5570

SUKAKTUVINIS IŠPARDAVIMAS!

SUKAKTUVINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI. PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilno-nių, šilko, nylon, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir mo-terų: Vėliūro, činčilos ir "needlepoint". Didelis pasirinkimas anglišių medžiagų vyrų ir moterų kostiumams. Pagaminame užuolaidas. Ypatingai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalka-lams ir (Upholstery) baldų apmušalams.

STEIN TEXTILE CO.

616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.

TELEFONAS — HARRISON 7-3737

Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų ankščiau buvusių patalpų. Automobilius galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje. Atidaryta kasdien įskaitant ir sekmadienius nuo 9 v. r. iki 5:30 p. p. Pirmadieniais uždaryta

4 1/4%
METINIS
DIVIDENDAS

Planingas taupymas moka gerus dividendus Pradėk taupyti šiandien

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
and Loan Association

Veikia J.A.V. valdžios leidimu ir jos priežiūroje
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VI 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

Automobiliams vieta greta mūsų įstaigos

PATIKRINKIT AUTOMOBILŲ PAS PRITYRUSIUS MECHANIKUS

TUNE UP 8 CIL. \$ 7.00
TUNE UP 6 CIL. \$ 5.50
AUTOMAT. TRANSMIS. SEALS IDEJIMAS \$30.00
VISŲ FIRMŲ AUTOMOBILIŲ STABŽIŲ (Refinings) nuo \$14.95 iki \$17.95
TRANSMICIŲ PERDIRBIMAS (OVERHAUL) DARBAS \$50.00

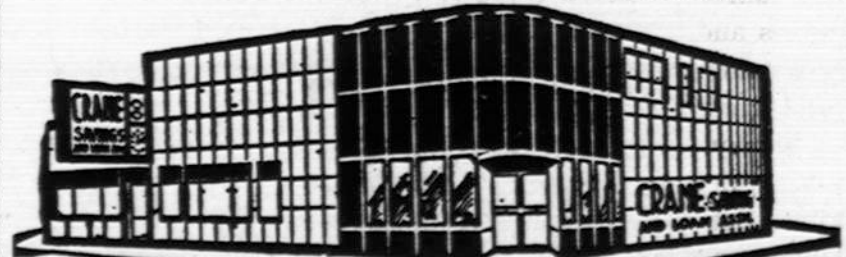
MOTORO PAGRINDINIS REMONTAS, "BODY WORK" IR DAZYMAS

KIEKVIENAS DARBAS GARANTUOJAMAS 90 DIENŲ.

WESTERN AUTO SALES & SERVICE
(LIETUVIŲ ĮMONE)

4318 South Western Avenue
Telefonas — LAfayette 3-1790

KVIECIAME APLANKYTI NAUJAS PATALPAS!

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario mėn. 1 d., 1960 m.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETV. 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p.
SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

VĖŽIO PRIEŽASTYS

Dr. V. LITAS, Willow Springs, Ill.

Nėra paveldėjimo pavojaus

Vėžys nėra paveldima liga. Vėžio paveldėjimo vienetų arba genų nėra žmogus, ne gyvulys neturi. Tiesa, tam tikri paveldėjimo vienetai sukelia žmogaus audinių anomalijas. Šitos audinių anomalijos turi palinkimą į vėžį. Bet šituo atveju anomalinių audinių vėžį paskatina tam tikri išoriniai veiksniai. Eksperimentai su gyvuliais išaukia paveldimą vėžį: pvz., ilgametis brolių ir seserų kryžaviimas. Bet tą gali padaryti tik laboratorinės sąlygos. Paveldėjimas nėra žmogaus vėžio priežastis. Prieš žmogaus vėžio paveldėjimus visų pirma kalba statistika. Plaučių ir bronchų vėžio dažnumas per paskutinį pusimtį metų pasidarė dešimteriopai didesnis. Paveldėjimas to neišaiškina. Vyro ir moters organų sudėtis ir funkcionavimas neturi skirtumų. Bet vėžio dažnumas tarp vyrų ir moterų nėra vienodas. Vyrų stemplės vėžio dažnumas yra septynis kartus didesnis kaip moterų. Bronchų vėžys vyrų tarpe yra dešimt kartų dažnesnis. Vyro gurklis vėžio dažnumas yra net dvidešimt kartų didesnis kaip moterų. Tuo tarpu vyrų ir moterų paveldėjimo dėsniai yra tie patys.

Dvišoniai žmogaus organai, kaip pvz., plaučiai, inkstai, priešais, vėžiu dažniausiai su serga tik iš vieno šono. Vėžys iš karto puola tik vieną inkstą arba plautį. Abi organo pusės turi tą patį paveldėjimą.

Prieš vėžio paveldimumą kalba žmogaus dvynukai. Dvynukai išsivysto iš vieno arba dviejų kiaušinių. Dvynukai iš vieno kiaušinio turi tą patį paveldėjimą. Bet vienam susirgus vėžiu antrasis gali pasilikti sveikas. Dvynukai iš dviejų kiaušinių yra skirtingo paveldėjimo. Vėžys abi dvynukų rūšis gali griebti vienuodu dažnumu.

Tėvų susirgimas vėžiu neperiduoda vaikams. Tėvų ligonių vaikai vėžiu suserga ne kiek dažniau kaip sveikų tėvų vaikai. Vėžio paveldimumo doktrina neturi pagrindo.

Prigimtis, kūdikystė ir vėžys

Prigimties ir ankstyvosios vaikystės skauduliai nėra vėžio priežastis. Vis dėlto daug vaikų prieš gimimą suserba vėžiu. Didelį dažnėjimą rodo vaikų leukemija. Amerikos senatorius Humphrey šitaip pasakė: "Amerikos vaikų prieš 5 metus amžiaus mirtingumas leukemija ir kitomis vėžio rūšimis yra didesnis kaip visomis kitomis ligomis kartu paėmus".

Bet prigimties tumorų pasiskirstymas tarp organų ir audinių yra visai kitas: šitie tumorai dažniausiai puola naujagimių limfos sistemą, kraujo gamybos audinius, tam tikras kaulų sistemos dalis ir t. t. Žmogus prieš gimimą gali turėti smegenų tumorus. Negimusį vaikų vėžio priežastys yra motinos kūne. Bet vis dėlto šitie atsitinkimai yra gana reti.

Cheminiai veiksniai — vėžio priežastis

Žmogaus vėžį daugiausia sukelia išorinės priežastys. Gana dažnas yra vadinamas profesinis vėžys. Šitą vėžį paskatina cheminiai ir fiziniai veiksniai. Žmogus, vadinasi, tampa savo profesijos auka. Kaminių suodžių sukelia kaminkrėčių vėžį. Derva yra asfalto darbininkų vėžio priežastis. Anilino ir benzolo derivatai (dariniai) paskatina darbininkų šlapimo pūslės vėžį. Arseno junginiai (pvz., vabalų naikinimo skysčiai) išaukia odos ir bronchų vėžį. Chromatai yra

plaučių vėžio priežastis. Asbesto dulkės taip pat sukelia plaučių vėžį. Cheminių vėžio veiksnių yra gana daug. Bet daugumas cheminių veiksnių yra dervos, kitaip pasakius, anglies produktai: smala, asfaltas, mineralinis aliejus parafinas, antracenas ir t. t. Vėžį kursto anilino ir benzolo dariniai, prie kurių priklauso azo — dažai. Šių dažų naudojimas pramonėje yra labai didelis. Daug benzolo darinių išmeta fabriku kaminai ir automobilių motorai. Kitas benzolo darinių šaltinis yra tabako dūmai. Benzolo dariniai sukelia plaučių vėžį. Derva turi daug 3,4 — benzpyreno. Šitas angliavandenis yra įvairių vėžio formų priežastis.

Bandymai su pelėmis šitaip atrodo: užtenka pelės odą keletą kartų gerai įtrinti benzpyrenu — ir po kurio laiko pasirodo odos vėžys. Benzpyreno išmeta fabriku kaminai, automobilių motorai, rūkoriai ir t. t. Benzpyrenu yra užterštas didmiesčių oras. Kvėpavimas ir tabako dūmai benzpyreną nuveda į bronchus ir plaučius. Benzpyrenas iš burnos labai lengvai pasiekia virškinimo kanalą. Rūkymas paskatina plaučių ir bronchų vėžį. Chicago miesto oras, priverktas įvairiais degėsiais, daugelį žmonių apdovanojo vėžiu. Didmiesčių oras yra pilnas suodžių.

Radioaktyvios medžiagos ir vėžys

Bet ne tik cheminiai veiksniai išaukia vėžį. Žmogaus kūnas susiduria su daugeliu fizinių veiksnių: Roentgeno spinduliai, radiumas ir t. t. Urano rūdos kasyklų darbininkai dažnai apserga plaučių vėžiu. Priežastis yra atominiai spinduliai. Laikrodžių šviečiančių rodyklių darbininkai gana dideliu dažnumu gauna kaulų vėžį. Priežastį suaro radioaktyvus thoriumas.

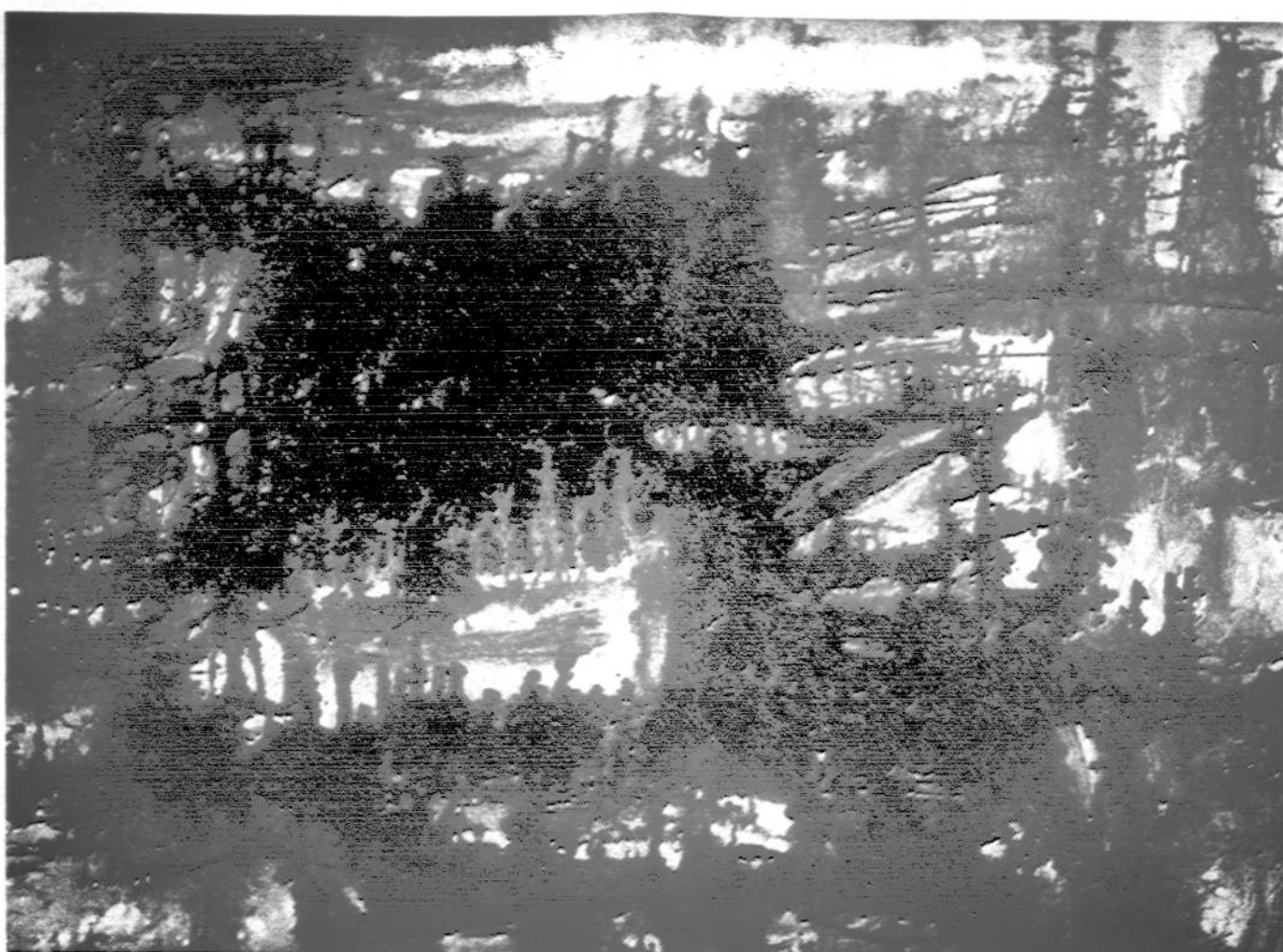
Vėžį sukelia labai trumpų bangų spinduliai.

Radioaktyvių spindulių klausimas dabar yra pirmas. Šitos medžiagos gana lengvai patenka į žmogaus kūno organus ir audinius. Didesnė radioaktyvių medžiagų koncentracija yra vėžio priežastis. Dabar didelių pavojų sudaro atominų bombų sprogdinimai. 160 žmonių Hiroshimoje, paveikti atominės bombos sprogmio radioaktyvių spindulių, susirgo leukemija. Atominės bombos sprogmis paskleidžia radioaktyvių spindulių po orą. Radioaktyvių medžiagų dalelių tenka augalams, gyvuliams ir žmonėms. Žmogus, maitindamasis augalais ir gyvuliais, vis didesnę kiekį priima radioaktyvių medžiagų. To padarinys: bet kurios formos vėžys.

Didelis vėžio sukėlėjas yra Stronciumas 90. Britų mokslininkai nustatė, kad po atominų bombų bandymų stronciumo 90 kiekis mažų vaikų kauluose pasidarė du kartus didesnis. Stronciumas 90 sudaro didelį vaikų leukemijos ir kaulų sarkomo pavojų.

Už techniką mokama vėžiu

Šių dienų mokslas surado daugiau kaip 400 įvairių cheminių ir fizinių veiksnių, kurie paskatina vėžį. Šitie veiksniai yra žmogaus technikos, pirmoje eilėje chemijos, produktai. Radioaktyvių spindulių taip pat atidengė žmogus. Laisva gamta jų turi labai nedaug. Fiziniai ir cheminiai veiksniai, kurie paskatina vėžį, žmogaus kūnui yra svetimi. Žmogaus kūnas prieš šituos veiksnius neturi instinkto ir apsaugos priemonių. Žmogus už technikos pažangą užmoka vėžiu. Techniškas gam-

Anast. Tamošaitienė

Pabudusi žemė (guašas)

PEDAGOGINIS ŽURNALAS

Susipažinęs su Amerikos Lietuvių Montessori draugijos žiniaraščiu Nr. 4, radau nemažai įdomių dalykų. Čia kaip veidrodyje atsispindi šios kuklios draugijos veikla ir pedagoginiai patarimai šeimoms bei montessorininkų judėjimas šiam krašte ir visame pasaulyje.

Džiugu girdėti, kad šis žiniaraštis ateityje žada pasidaryti pedagoginiu žurnalu. O tokio iki šiol išėjimoje dar mes neturime. Štai kokios krypties tas žurnalas mano laikytis, cituoju:

1. duoti kiek galima daugiau žinių apie vaiko dvasios plėtrą ir jos higieną, pamažu siekiant išdildyti praityje susidariusius ydas ir prietarus — liečiančius vaiką ir jo auklėjimą, 2. aktyviai rodyti, kad lietuvių išlaikymo galimybės yra mažojo vaiko galioje, jo potencialume pajėgume. Tų pajėgų teigiamas vystymasis priklauso ne tik nuo tėvų, bet bendrai nuo visos lietuviškos visuomenės narių įsitraukimo, kad kūdikystėje ir pirmojo vaikystėje reikalinga išmintinga pagalba, idant vaikas galėtų padėti tvirtus asmenybės pagrindus, ant kurių vėliau galėtų formuotis, šalia kitų vertybių ir sąmoningą lietuviškumą. Taip žurnalas būtų savotiškas lietuvių šauklys — skelbiant naują mįslę, nurodant naujus kelius, patiekiant naujas priemones. Naujoji vaiko psichologija tvirtina, kad tik vaikas yra įgaliojamas išlaikyti tėvų kalbą ir tautos papročius". Pasirašo Marija Varnienė.

Reikia sveikinti, kad šalia vaiko psichinio pradų ugdymo, stipriai pabrėžiamas ir tautinis

auklėjimas. Pastarasis yra vienas iš svarbiausių mūsų išsiviejinimo sričių. Tautinio auklėjimo srityje žiniaraštis visi pasigenda. Reikia tikėti, kad būsimojo žurnalas užpildys šią spragą. Suprantama, kad pedagoginiam žurnalui rūpi visi auklėjimo klausimai, bet šis skirsis nuo kitų tuo, kad jame bus stipriai akcentuojamas ir tautinis auklėjimas.

Gerų pasiryžimų ir darbo ne užtenka, reikia ir lėšų. Žiniaraščio tiražas nedidelis ir spausdinamas paprastais. Tuo tarpu žurnalas turės būti spausdinamas spausdintuvė su iliustracijomis — paveikslais. Nė vienas šiandieninis laikraštis ar žurnalas neišsiverčia iš prenumeratos mokesčio. Taigi ir mūniam žurnalui reikės lietuviškos visuomenės materialinės paramos. Visiems yra įkyrėjęs elgetavimas, tačiau gyvendami sveturi ir nenorėdami atitolinti nuo savo tautos kamieno, turime labiau suveržti diržus. Juk mūsų aukščiausias tikslas gerai išauklėti savo vaikus, kad jie būtų geri šio krašto piliečiai ir elgtųsi, kaip nuosirdūs lietuviai.

Amerikos pilietiškas mokslas mums mažiausiai rūpi, tuo pasirūpins pati Amerika. Mūsų kuklūs ištekliai turi tarnauti vaiko lietuviškumui ugdyti. Kai kamienas stiprus, nereikia rūpintis jauna atžala. Tik atitrukus nuo jo, reikia ypatingų pastangų, kad jis prigytų ir stipriai šaknis įleistų. Štai kodėl reikia sveikinti Montessori draugiją, kad ji ryžtasi imtis šį nuostolingą darbą materialiai, bet nešanti milžinišką derlių tautiškai.

Priešmokyklinio amžiaus vai-

kai dar nėra sugadinti blogos aplinkos ir neigiamų įtakų. Juose pasėta gera sėkla duos gausiausių derlių. Kiekviena motina ir tėvas turi būti tie daržininkai. Jų specialybės literatūra — projektuojamas žurnalas. Raginkime montessorininkus, kad šis žurnalas greičiau pasirodytų ir remkime materialiai. Toks žurnalas turėtų būti mūsų tautinis švyturys. Negailėkime kuro, kad jis įsiliptų ir niekada neužgestų.

J. Plačas

Vienybės reikalas

Sv. Tėvas Jonas XXIII priėmė bendroje audiencijoje Castelgandolfo maldininkus iš įvairiausių pasaulio kraštų Europoje, Afrikoje ir Amerikoje. Savo kalboje šv. Tėvas palietė tikėjimo vienybės reikalą, kad visi sudarytų tikrai vieną avię, kaip vienas yra mūsų Išganytojas Jėzus Kristus.

Antologija tėvams

Citatės apie tėvus, apie vaikų auklėjimą, paimtos iš senų ir naujų mintytojų, yra išleistos knygoje: "A Parents' treasury", kurią sudarė Agnes N. Bass.

— Amerikoje 1959 m. gimė 4,295,000 vaikų.

KVALIFIKUOTOS RANKOS ir AKYS

Ne visi vaistai yra pagaminami vaistų gamintojų laboratorijose. Daugelį receptų mes turime išpildyti tik iš užrašų. Tokiu atveju tik tikslus pasvėrimas ir išsėrimas yra labai svarbu. Kai mes išpildome receptą, Jūs galite būti užtikrinti, kad jį tiksliai išpildysime, kaip daktaro užrašyta.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie veikia pasekmingai. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių ir vėliausių išraskų.

DARGIS DRUG STORE

CHARLES P. DARGIS

Reg. Pharmacist

425 W. Marquette

Road

Chicago 29

PRESCRIPTION

VALANDOS:

Kasdien 9:30 v. r. iki 9 val. vak. Šeštad. 9:30 v. r. iki 6 val. v. Treč. ir sekmad. uždaryta.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

SEPTEMBER — RUGSĖJO 14, 15, 16 D. D.

CHOICE OF TWO POPULAR BRANDS OF IMPORTED GERMAN BRANDIES	
Fifth	\$4.98
COEUR DE FRANCE GRANDE FINE CHAMPAGNE COGNAC	
Fifth	\$4.29
NAPOLEON BRAND OF IMPORTED FRENCH BRANDY	
Fifth	\$3.09
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	
Fifth	\$4.89
CINZANO VERMOUTH Dry or Sweet	
Fifth	\$1.39
IMPORTED CREME DE BANANA OR PINEAPPLE LIQUEUR	
Fifth	\$4.79
KRON BRANNVIN. IMPORTED AQUAVIT	
Fifth	\$3.98
BENAI LIQUEUR OR BENAI LIQUEUR & BRANDY	
Fifth	\$3.98
IMPORTED POLISH WINES, APPLE, STRAWBERRY, GOOSEBERRY or RED CURRANT	
Fifth	\$1.68
PRAGER BEER	
Case of 12—12 oz. Throw-Away Bottles	
	\$1.49

GAZO APSILDYMO KROŠNIŲ IŠPARDAVIMAS:

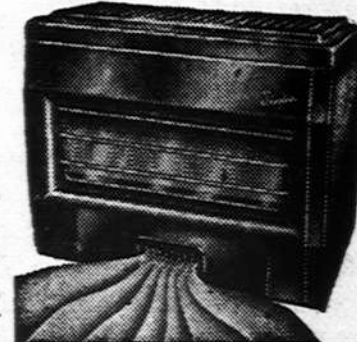
SIEGLER, MONOGRAM, MOORE

ir daugelio kitų firmų

nuo \$12.95 ir aukščiau

Specialus išpardavimas įstatytais patvirtintoms, 3-ju dalių Sectional svečių kambario komplektas ir 2-ju dalių svečių kamb. komplektui ir miegamajai kamb. komplektui.

Mūsų erdviose patalpose turime didžiulį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEEley 3-4711

Atidara pirmą ir ketvirtą 9-9 val., antrą, trečią, ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 po pietų.

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.

TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:

BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226

Vedėjas E. RUDAITIS

MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PProspect 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30, kitom dienom nuo 9 iki 6 v. v. Sekmadieniais rugsėjo mėnesį abi krautuvės uždarytos. Penktadienio vakarą ir 9:30 valandos vakaro atidara tik 6211 South Western Ave. krautuvė

1909

1961

Taupyk Stipriausioje CHICAGOS TAUPYMO BENDROVEJE!

4 1/4 Turtas \$80,000,000.00
Atsargos Fondas \$7,500,000.00

Dividendas mokamas visoms santaupoms

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz, Jr., President

FREE PARKING

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidarama.

LIETUVIŠKOJI MOKYKLA

AMERIKOS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ 5-GOS SKYRIUS

Kedaguojas J. Placas, 7045 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

DEL TAUTINIO AUKLĖJIMO PROGRAMOS BEI METODIKOS

V. RAJECKIENE, Brooklyn, N. Y.

Ar neperdrąsiai?

Perskaiciusi "Drauge" 1961 m. liepos mėn. 15 d. "Lietuviškos Mokyklos" skyriuje p. L. Dambriūno atvirą laišką pedagogams, susimąsčiau, ar iš tikrųjų taip yra, kaip ten rašoma. To skyriaus redaktorius priesašo padrasinta, kad ir tėvai turėtų tuo klausimu pasisakyti, pasirūpinti pareikšti keleta minčių, kurios plaukia iš lietuviškos motinos širdies.

Pirmiausia prisipažinsiu, jog nuo pat pradžios seku L. Montessori d-jos veiklą Amerikoje ir džiaugiuosi ja kaip motina, jau išauginusi vaikus ir besisiliejanti priaugusių anūkių tautiniu auklėjimu. Pati kiek galiu, nors ir iš tolo, šią veiklą remiu.

Perskaicius minėtą laišką, man kilo mintis, ar neperdrąsiai p. Dambriūnas apkaltina Montessori d-ją, rašydamas, kad, girdi, jam netekę pastebėti, kad ji būtų kur rodžiusi susidomėjimą tautiniu auklėjimu.

Aš, kaip eilinė vyresniosios lietuvių kartos motina, skaitydama straipsnius, studijuodama Montessori d-jos išleistas "Vaiko auklėjimo kursų" paskaitas, visur užtinku tautinę mintį — lietuviškumą, su kuriuo aš esu taip suaugusi, kaip ir su savo pačios gyvenimu.

Nurodymai bei pamokymai kaip reikia deramai auginti kūdikius, kuo nusiskundžia laiško autorius, argi tai klausimai nieko bendro neturi su lietuviškumu bei tautiniu auklėjimu šeimoje? Kaip gi galėsime išmintingai spręsti tautines auklėjimo problemas, jei mes nežinome elementariųjų dalykų: kaip vaikas prisitaiko prie aplinkos, kaip jis pasisavina kalbą ir kitas kultūrinės vertybės, kaip vystosi charakteris ir t. t.? Iš patyrimo žinau, jog daugeliui motinų šitie dalykai nežinomi, migloti.

Motinėls - senglavėls ir pedagogikos patirtis

Jeigu nepaisoma prigimtinių vaiko dvasios poreikių, o jis formuojamas pagal tėvų savišką nusistatymą: aš taip noriu, man taip patogiu, kitaip negalima ir t. t., tai tokia asmenybė visuomet bus sulaužyta, priešinasi, nedrausminga, labiau linkusi į grovimą nei statymą. Vėliau iš tokių išsivysto neveiklūs, nepajėgūs susitelkti, nekūrybingi, tingios dvasios vaikai, jau nuolusiai ir žmonės. Turint tokią vaizdą prieš akis, kokia kalba galėtų būti apie bet kokią tautinio auklėjimo programą bei metodiką?

O dabar atsiverskime Montessori d-jos kuklų leidinėli, kuriame, anot p. Dambriūno, "malama" tik apie elementarius dalykus. Nuostirdžiai įsiskaitytume pamatysime, kad ten perdėm viskas tautiška, sava, lietuviška tik pagrįsta nebe mūsų "motinėlių senglavėlių" sveika nuojauta, o šių laikų mokslo patirtimi. Kitas sveikintinas tautiško pažymys, kad auklėjimo dalykai, patiekiami motinai jos gimtojo kalboje ir su kruopščia atranka.

Todėl man atrodo, kad Montessori d-jos vedamoji auklė-

mo linija iš esmės yra tautiška, nesvarbu, kad ji nuolat nemini to žodžio. Tačiau nepaviršutiniškai pažiūrėjus į tai, kas rašoma ir skelbiama, atitinka mūsų tautinius jausmus ir poveikius. Gyvenimo formos kinta ir pažangėja, mes jų nebegrąžinsime atgal ir motinos nebepasodinsime prie ratelio, kad ji mokintų vaiką skaityti. To ir nereikia. Nauji laikai, nauji metodai ir priemonės perteikti vaikui skaitymo bei rašymo žinias. Montessori d-ją ir stengiasi skiepyti jaunoms lietuviškos motinoms elementarius vaiko auklėjimo dėsnius, kurie gali pasitarnauti ir lietuviškumui. Šitie dalykai daugeliui motinų yra svetimi. Joms atrodo, kaip ir ne vienam švietimui, kas yra Amerikoje, tai jau "paskutinis mokslo žodis".

Motina turi būti prie kūdikio

Kaip pavyzdį imu 2-ją D. Petrutytės paskaitą (12 paskaitų su priedu. Daugintos rotatoriumi ir išleistas 1960 m. Montessori d-jos. Gaunamos pas d-jos sekretorę M. Kuciniene, 6622 S. Wood St., Chicago 36, Ill.). Šioje paskaitoje dėstomi elementariūs dalykai: gimęs kūdikis turi būti nuolatiniame sąlytyje su motina, ji pati turi jį maitinti, pati auginti bent iki 2-jų m. amž. ir t. t. Ar tai ne mūsų lietuviškojo auklėjimo bruožai?

Ar Lietuvoje buvo girdėtas dalykas, o ypač prisimenant "motiną prie ratelio", kad ji būtų nemaitinusi savo kūdikio? Kad jis, vos gimęs būtų buvęs nuo jos "atplėštas", kaip yra čia. Ne! Lietuvė motina nesisėkrė su savo naujagimiui nei dieną nei naktį. Vėliau kur ji ėjo, ką ji dirbo, jis visuomet buvo su ja, netoli jos. Jai net galvon neatėjo koks pakaitalas vaiko priežiūrai kaip čia yra: lopšeliai, negrės, baby siter ir kt. Intelligentai tėvai tuo patogumų naudojosi, nesu-prasdami žalos. Dabar ir kyla

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išplaušyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimams rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBŲ IR NAMŲ PATAISYMŲ MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

Dr. A. Damušis (kairėje), Damušienė, dr. J. Pikūnas ir B. Pikūnienė L. K. M. Akademijos suvažiavimo vakarienės metu Congress viešbutyje, Chicagoje.

klausimas, nejaugi motina, vykdydama aukščiau paminėtus elementarius patarimus, tuo pačiu neauklės vaiko lietuviškai? Nekalbės, nedainuos, nepasakys apsakymėlių lietuviškai?

Jeigu tik motina gerai įsisąmonins svarbą nepaprasto mažo jo vaiko inlumo (apie kurį daug kalbama paskaitose), tai visą šeimos gyvenimą persunkis lietuviška dvasia ir papročiais. Ar tai nereikėtų laikyti tautinio auklėjimo programos ir metodikos užuomazga?

Dail. Anthony Yuknis, aktyvus vyčių veikėjas, yra nupaisęs daug "kartumų", kurių apie 100 išspausdinta žurnaluose ir knygose.

Elementariūs dalykai ir tautiškas

Man rodos, apie ką mūsų patriotai rašytojai svajoja, ko mūsų kultūrininkai, visuomenininkai trokšta, atseit, lietuviškos ir kultūrinės vertybių išlaikymo išvijoje, tai Montessori d-ją bando įkūnyti, paversti realybe. Šitos realybės ji siekia nauju keliu per mažojo vaiko auklėjimą. Tad ne tik reikalaujame, bet ir padėkime jai studijuodami ir stengdamiesi įgyvendinti elementarius dalykus, nurodytus minėtame leidinyje, tai bent pusiau sumažės ir aimanos dėl tautinio auklėjimo problemų šeimoje.

Tačiau visa negerovė, kad į Montessori d-jos paaikškinimus nekreipiame dėmesio, kad įtakingieji Lietuvių Bendruomenės asmenys nesiteikia paakinti tėvus susipažinti su elementariais vaiko auklėjimo dėsniais bei principais į kuriuos turi atsiremti ir tautinis auklėjimas.

Jeigu vaikas iš mažens auga ir vystosi švietimų globojamas, televizijos programų maitinamas, jeigu jis nepažįsta normalaus gyvenimo ritmo ir tvarkos, kas liečia valgį ir miegą

(guldomas 10-11 v. v., kelias apie vidurdienį, po pietų užmiega 3-4 val.), jei jis įpratamas ne valgyti, bet ištisą dieną smagurauti, jei jis padoriai nedrausminamas, o mušimu dresuojamas, tai išmintingai pasvartykime sau, ar toks individas bus imlus tautiniam auklėjimui bei lietuviškam švietimui?

Ar mažą mūsų tokių, kurie mano, kad lietuviškos mokyklos vaikas išmoks lietuviškai kalbėti ir mąstyti? Jei vaikas iki mokyklos tinkamai nepasivins savo tėvų kalbos, tai vargu, ar vėliau kas jį atlietuvin.

Tautinis auklėjimas šeimoje nėra jau toks sunkus dalykas tuo atveju, jei žinomi elementariniai auklėjimo dalykai.

Daug dėmesio mokykloms

Los Angeles arkidiecezija katalikų mokyklų pastatų remontams ir naujoms statyboms per nepilnus dvejus metus yra išleidusi \$3,000,000.

Milžiniška biblioteka

Notre Dame universitetas stato biblioteką, kuri bus 30

aukštų, galės talpinti 2,000,000 me., Jacobo M. Braude redaktyvų ir joje vienu metu galės sutilpti net pusė to universiteto studentų, kurių dabar yra apie 6,000. Biblioteka kainuos \$8 mil.

Informacijos apie Afriką

Robert S. Kane davė naują informaciją knygą apie 50 to kontinento valstybių, suglaustai duodamas kiekvienos jų istoriją, politinį apibūdinimą ir nusakymas jų vietą civilizuotų tautų tarpe.

Kalbėtojo enciklopedija

Tūkstančiai kalbėtojų parinktų anekdotų, humoristinių apibūdinimų ir trumpų kalbėlių išskilimų proga yra surinkta ir alfabetiškai sutvarkyta nauja-

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

(Licensed by INTOURIST)

Paskubina jūsų siuntinius jūsų draugams ir giminėms bet kuriai SSSR daliai. **Sintiniai APDRAUSTI — PRISTATYMAS GARANTUOTAS — GAVĖJAS NIEKO NEMOKA**

Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite, negu pirksdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų, tinkamų siuntiniams, pigiau negu bet kur kitur. Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite arba aplankykite mūsų artimiausį skyrių:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel.	AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y.	506 Wilson Ave.	Tel.	HY 1-5290
WOODHAVEN 21, N. Y.	84-17 Jamaica Ave.	Tel.	VI 6-3330
PASSAIC, New Jersey	176 Market St.	Tel.	GR 2-6387
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel.	MU 4-4619
*VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Bldg.)	Tel.	FO 3-8569
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel.	BI 3-1797
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel.	LO 2-1446
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel.	WA 2-4035
PHILADELPHIA 23, Pa.	530 W. Girard Ave.	Tel.	HU 1-2750
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel.	TO 1-1068
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel.	SW 8-2868
WORCESTER, Mass.	174 Millbury St.	Tel.	GL 8-2256
DETROIT, Michigan	606 Bridge St.	Tel.	VI 1-5355
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel.	TO 7-1575
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel.	BR 8-6966
CHICAGO 8, ILL.	3212 S. Halsted St.	Tel.	WA 5-2737
Los Angeles 22, Cal.	960 S. Atlantic Ave.	Tel.	AN 1-2994
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel.	FI 6-1571
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel.	PL 6-6766
ATHOL, Mass.	61 Mt. Pleasant St.	Tel.	CH 9-6245
BOSTON 18, Mass.	271 Shattuck Ave.	Tel.	LI 2-1767

* Vineland skyrius atidarytas penktadi., šeštadi. ir sekmadieniais

Prospect 8-9051

RITA
GROŽIO SALONAS
2607 West 51st Street
Chicago 32, Illinois

Vėliausio stiliaus plaukų šukuosena, pusmetinis bei įvairus plaukų dažymas.

Pirmadienį uždaryta. Kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak. Ketvirtadienį ir penktadienį pagal susitarimą.

Savin. Rita Dobilaite

PAGALBĄ NUO SIENLIGĖS

reumato, artrito ir širdies ligų rasite ištisus metus lietuvių vieloje

Southern Hotel Apts., Inc.

333 Ouachita Avenue, Hot Springs, Arkansas

Čia rasite lietuvišką spaudą, kvėpuosite sveiką pušų orą, maudysitės gydančiuose vandenyse ir turėsite erdvius kambarius su voniomis. Žemos kainos. Nuolaidos ilgalaikiams svečiams, pensininkams ir šeimoms. Klauskite Ciceroje J. PAKALNĖ tele. Townhall 3-9230.

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atidaro nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalingi agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė ištikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INSURANCE COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntal 6-5206

JANIS

RESTAURANT ir LOUNGE

5628 So. Western Avenue, Chicago, Illinois

PRIEŠAIS JAUNIMO CENTRĄ

Telefonuokite — PProspect 8-0440

JEIGU DAR NERADOTE GEROS VALGYKLOS, TAI
Pabandykite pas mus

Skanūs Kepti viščiukai ir Bar "B" "Q" šonkauliai ("Back Ribs")

PRIME CHOICE STEAKS—Steikai. . . \$1.95

Bar-B-Q Jautiena ir taipgi Bar-B-Q Kiauliena

PENKTADIENIAIS ŽUVIES DIENA

Baked Halibut Dinner 90c

Švieži vandenyno ešeriukai 85c

Iškaitoma į pietus karštos bandelės, sviestas ir salotos

Klijentams privatus "parking" Taip pat užsakymai paruošiami išsinešimui

GERIAUSIOS KOKYBĖS MAISTAS IR PRIEINAMOS KAINOS

Neužmirškite, kad atdara iki 3 val. ryto šio kiaušienės. Visą naktį penktadieniais ir šeštadieniais.

Mes aprūpiname maistu vestuvių, banketų, vardinų, krikštynų parengimus paruošdami keptus viščiukus, Bar "B" "Q" šonkaulius ir parengimų "sandvičius". Paruošiamie vienam arba iki 200 asmenų. Specialės kainos parengimams. Šaukite telefonu PProspect 8-0440.

P. Janis sveikina lietuvių sugrįžusius iš atostogų ir kviečia aplankyti jo jaukią vietą.

JANIS' BAR-B-Que

ISRAISKOS ŠOKIS IR ALDONA VALEISAITE

Aldona Prapuolenytė

Israiskos šokis, kuris Amerikoje dažnai yra vadinamas dar "contemporary dance" arba "modern dance", yra šių laikų modernaus meno šaka. Kaip moderni tapyba, plastika, muzika, taip ir israiskos šokis yra dabartinių laikų dvasios pasireiškimas, atskleidžias naują būdą žmogaus pergyvenimams ir mintims jokių kitu būdu neįsiskaidyti išreikšti.

Israiskos šokis

Dvidešimto šimtmečio galvosėnos pasekmėje gimė israiskos šokis. Nuo Isadora Duncan laikų jis išsivystė į naują šokio formą ir techniką. Sakome naują, nes israiskos šokis yra visai atskilęs nuo klasikinio baleto, kuris, turėdamas labai griežtą techniką ir formą, nepajėgė patenkinti išreikšti dabartinio žmogaus minčių ir išgyvenimų. Technika pastatė savo tikslu jis sustingęs. Manoma, kad israiskos šokis išvedė šokio meną iš stagnacijos ir sugrąžino jam nuo amžių paveldėtą vidinę didybę. Per visą šokio istoriją religinis momentas yra pastebimas kaip šokių motyvuojanti jėga. Čia nesuprantame religinio momento formalinės religijos šviesoje, bet kaip kažką, kas yra labai giliai sielos gėmėse išgyvenama, tiesiog transcendentiniu. Kur kitos šokio formos pasitenkina gamtos imitavimu, israiskos šokis atskleidžia gamtą, o svarbiausia žmogaus prigimtį, tą vidinį žmogų, kuris kencia, džiaugiasi, kovoja, ieško...

Reikia pastebėti, kad israiskos šokis kiekviename krašte turi savitą stilių. Šito priežastimi yra klimatas, religija, socialinė sistema. Kadangi tie dalykai veikia žmogaus galvoseną, formuoja jo charakterį, tuo pačiu ir šokėjo judesys ir jo šokis, tarnaudami jo pergyvenimams išreikšti, yra būdingas tam kraštui, kuriame menininkas yra subrendęs. Nereikia tačiau manyti, kad israiskos šokis yra giminingas nacionaliniam šokiui.

Israiskos šokis nėra nei klasikinis baletas, nei eksotinis, nei tautinis, nei "ballroom dance", iš kurių paskutiniai du tiesiogine savo paskirtimi yra ne žiūrėjimui, o dalyvavimui. Tai žaidimai, kurie skirti pramogoms.

Iš to, kas buvo pasakyta, galime padaryti išvadą, kad israiskos šokis toli gražu nėra laikraščio ar sentimentalios romano skaitymas, ar paskendimas nostalgikoje svajonėse klausantis lopšinės supamoje kėdėje. Tikras israiskos šokis įjungia žiūrovo protą ir jausmus. Jei žiūrovas norėtų rasti pasitenkinimo, jis kaip teniso žaidėjas turi būti pasiruošęs priimti ir atmušti sviedinį, priimti ir išgyventi šokėjo išsakomą skausmą, džiaugsmą, laimę. Deja, kad tokia komunikacija įvyktų, reikia ne tik šokėjui, bet ir žiūrovui treniruotis!

Šokėjas — kūrėjas

Taip, kaip tapytojas, kompozitorius, taip ir israiskos šokio menininkas yra pilnutinė žodžio prasme — kūrėjas. Kiekvienas kūrėjas, taigi ir israiskos šokio menininkas, atidaro savo rankomis dar ligi to laiko mūsų akims uždarytas duris į mums pažįstamą žmogaus pasaulį ir mes jį pamatydami iš naujos perspektyvos turime pilnesnį, tobulesnį tiesos pažinimą. O kiekvienas menas ir menininkas turi tam tarnauti. Deja, šioje tarnyboje šokėjo rolė yra pati trumpiausia.

Paveikslus galime matyti muzėjuose, kompozitorių kūrinius galime girdėti iš metų į metus

koncertų salėse tiems menininkams mirus, bet israiskos šokis negali būti pakartojamas kito šokėjo, nes išgyvenimas, kurį menininkas apipavidalina šokio formoje yra tik jam vienam prieinamas, kitame asmenyje tokioj formoj nepasikartojantis.

Kitminė gimnastika ir israiskos šokio technika

Daugelyje dabarties Amerikos universitetų ir vidurinių mokyklų programose israiskos šokis randa prideramą vietą. Europoje, o ypačiai Vokietijoje ir Austrijoje, jo reikšmė vaiko ir jaunuolio auklėjime yra jau anksčiau surasta.

Natūralus, ritminis judesys, kuriuo bazuojasi israiskos šokis, patiekta ir išsuktas tam pasirušusio mokytojo, padeda išaugti moteriai moterimi, o vyriui vyrui, sako Martha Graham viena žymiausių šios srities atstovių. Tokio judesio pratybų tikslu nėra turėti "good time", bet atsiekti raumenų atsipalaidavimą, kurio neturėjimas ar nemokėjimas naudotis labai dažnai prisideda prie jaunuolio fizinio ir dvasinio nuovargio.

Žinoma, šokio studijos gali atnešti teigiamų rezultatų tik koncentruoto dėmesio, valios ir raumenų koordinacijos bei ritminio judesio dėka. Tai neatsiekama nei per vienus, nei per dvejus metus, o reikalauja ilgo ir palankiausio, dar kūdikystėje pradėto darbo. Tačiau kas gali būti brangesnio, kaip kad išaugti mergaitei gracinga, nemeluoti bei visuomet pasitikėjimą reikiančių judesių moterimi.

Aldona Valeišaitė

Lietuvoje israiskos šokio ir ritminės gimnastikos iniciatorių ir puoselėtoja buvo Danutė Nasvytytė, kuri savo studijoje Kaune nepriklausomos Lietuvos laikais išaugino keletą puikių šios srities atstovių. Viena iš jų yra Aldona Valeišaitė-Brusokienė, dabar gyvenanti Chicagoje.

Jau belankydama Dr. J. Basanavičiaus Kultūros mokyklą Vilniuje A. Valeišaitė pasireiškia kaip gabi deklamatorė ir šokėja. Mokydamosi Vytauto Didžiojo gimnazijoje paraleliai lanko klasikinio baleto studiją. Kadangi studija bendradarbiau su "Redutos" lenkų dramos teatru, jau būdama gimnaziste šoko šito teatro pastatytuose Moliero veikaluose.

1939 metais atvyksta į Kauną. Būdama Vilniuje girdėjo apie D. Nasvytytės studiją, kurios charakteris traukia Aldoną jau iš kūdikystės metų linkusią išpasakoti save ir savo pastebėjimus bei išgyvenimus originalia, jai savita forma. Atvykus į Kauną ir pamačiusi D. Nasvytytės koncertą, apsisprendžia galutinai už israiskos šokį, nes tik juo ji galinti pasakyti tai, kas joje auga, bręsta ir turi būti išsakyta.

Tik Aldona Valeišaitė ir L. Grigaliūnaitė baigia 1944 metais šią studiją, tapdamos pirmomis absolventėmis. Jos abi tu pačių metų gegužės 22 dieną Vilniuje, o už savaitės Kaune — Jaunimo Teatre duoda savo baigimo rečitalį. Daugelis dabar prisimena puikiai sukurto Aldonos Valeišaitės Mozarto "Paža", Mompou "Kartą Pavasarį", Vl. Jokubėno "Pasaką".

Nelaimingi 1944 metai neleido šioms šokėjoms kurti ir bėgti nei kaip menininkėms, nei kaip pedagogėms ramioje namų pastogėje. Aldonai ypatingai yra sunkūs tremties metai. Beveik visus pirmuosius tremties metus ji pas vieną vokiečių dirbo visus šokio darbus. Tačiau tai neužmuša joje kūrybinės dvasios.

A. Valeišaitė pilgrimo drabužiuose iš šokių ciklo "Per pasaulį keliauja žmogus".

KULTŪRINIO IŠSEKIMO PAVOJAI

Daugelis yra žmonijos istoriją svarstę. Jų tarpe ir du praėjusio šimtmečio amerikiečiai, apie kuriuos rašo prof. Donovanas Oklahoma universiteto išleistame veikalė: "Henry Adams and Brooks Adams: The Education of Two American Historians". Įdomu — abu buvo pesimistai. Žmonijos istorijoje matė ne kilimą, bet gerumo nusitrynimą ir visuomenės menkėjimą. Brooksas kūrė civilizacijos, jos susibūrimo ir išsisklaidymo — nykimo teoriją, o Henrys (1838—1918) skelbė, antrąja termodinamikos fizikos moksle teorija atsiradęs, neišvengiamą dilimą. Manė, kaip gamtoje šis fizikos įstatymas skelbia energijos išsekimą. Žmonijos tautos bei visuomenė taip pat turinčios nu-

Tomis dienomis joje gimsta ir auga "Per pasaulį keliauja žmogus" šokio ciklo idėja, kurią ji įgyvendino atvykus į Eichstaeto stovyklą. Šito miesto teatre vokiečių ir stovyklos publikai ji duoda savo koncertą, o paskui apkeliauja Muencheną, Augsburgą, Reutlingeną, Hanau, Tuebingeną ir kitas vietas, visur rasdama daug senų ir naujų savo kūrybos mylėtojų ir drąsintojų.

Atvažiavusi į Ameriką dirba kaip šokių vadovė su Čiurlionio ansambliu Clevelande, bet po pirmo jų pasirodymo Chicagoje pasilieka čia. Dėsto Maria High School, Šv. Jurgio parapijos pradžios mokykloje, mokina Dainavos Ansamblio šokėjas, da lyvauja Stephens dainininkų pasirodymuose kaip choreografė, didele dalimi prisidedama prie Vaikų teatro pastatymo "Kralaitė teisutė".

Nepasitenkindama savo žiniomis, ji dirba ir studijuoja kartu su Sybill Shearer labai aukštai vertinama Amerikos šokio kritikė, kuri 1959 m. yra apdovanojama Aukso medaliu kaip geriausia Amerikos šokėja.

Dabar A. Valeišaitė yra pilna naujos kūrybinės ugnies, kurią ji parodė praėjusio pavasario savo pasirodymuose Chicagoje ir Cicerioje. Reikia linkėti ir tikėti, kad ji šių metų koncertų sezono mums vėl atskleis tą grožį, kuris jos sukurtoje šokių slypi, o jos israiskos šokio ir ritminės gimnastikos studija ras pelnytą atgarsio lietuviškoje šeimose.

nesitenkinti vien sausų istorijos kaulų kilnojimų, bet ragino padaryti iš jų gyvus, energiją ir dvasia alsuojančius kūnus. V. Š.

Puik' ninkas tapo vienuoliu

Neseniai amerikiečių kariuomenės pulkininkas Orlando Molino tapo kunigu ir vienuoliu saleziečiu. Orlando Molino išaugęs protestantiškoj baptistų sektoj ir išėjęs mokslą, dirbo vienoje jaunuolių auklėjimo įstaigoje. Studijuodamas įvairias auklėjimo sistemas, jis kartą aplankė ir saleziečių kolegiją Tampoje. Saleziečiai ir jų auklėjimo metodas padarė jam gilų įspūdį ir pažadino jame kunigiško pašaukimo kibirkštį. 1940 metais jis buvo pašauktas į kariuomenę, vėliau turėjo vykti į Korėją. Fronte turėjo progos iš arti stebėti katalikų misijonierių ir kariuomenės kapelionų didvyrišką pasiaukojimo pavyzdį bei katalikų kareivių gilų sąmoningą religingumą. Tai paskatino jį tapti kataliku. Po Korėjos karo, grįžęs į Ameriką jis įstojo pas saleziečius. Atlikęs noviciatą ir baigęs teologijos studijas, puik' ninkas Malino, 49 metų amžiaus vyras, buvo įšventintas kunigu ir paskirtas dirbti Tampoj, kurios bažnyčioje prieš 40 metų jis buvo priėmęs pirmąją Šv. Komuniją.

BUDRIKAS IŠPARDUODA JEWELRY—LAIKRODĖLIUS, DEIMANTUS URMO KAINA

Amerikoniški ir šveicariški Benrus, Bulova, Longines, Elgin

Spiedel apirankėlės, Sidabriniai laikai, Servyzai, Gintarai. Diamond Look Žibučiai. Gintariniai išdirbiniai nuo \$3.00 17 akmen. Benrus, patys užsisuka, automat. \$19.75 Benrus Alarm, 17 akmenų \$35.00 Deimanto žiedai, vertės \$100.00, už \$50.00 Deimantiniai rėžtukai stiklui pjauti \$3.75 Pilnas pasirinkimas lietuviškų plokštelių-rekordų Televizijos su didele nuolaida Pilnas pasirinkimas naujausių lietuviškų plokštelių visų greičių ir albumų.

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St.

Calumet 5-7237

Atdara pirmadienį ir ketvirtadienį iki 9 val. vakaro Sekmadieniais atdara 11—5. Budriko radio valanda sekmadieniais nuo 2 iki 2:30 val. po pietų iš WHFC radio stoties, 1450 kil

\$500 iki \$1000 nuolaidos naujiems 1961 m. automobiliams

CHRYSLER - IMPERIAL - PLYMOUTH - VALIANT

Daugybė naujų ir visų išdirbusių automobilių. Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimul.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"I WILL LIKE US"

CHRYSLER—PLYMOUTH—IMPERIAL—VALIANT SALES — SERVICE

4030 Archer Avenue, Chicago, Illinois

Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga

DRAUGAS, šeštadienis, 1961 m. rugsėjo mėn. 16 d.

7

GUZAUSKŲ BEYERLY HILLS GELINYGIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų 2443 WEST 63rd STREET Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

J. F. EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS 4605-07 South Hermitage Avenue Tel. YA 7-1741-2 4330-34 South California Avenue Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS

Paruošia gėles iš savo šildadaržių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilimėms. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti namus Jūsų artimujų.

3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS 2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6 1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09 AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIOSKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA REpublė 7-8600 REpublė 7-8601

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON' SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO. 3914 West 111th Street Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste Telef. — CEDarcrest 3-6335 Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS

659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS

8354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

VANCE FUNERAL HOME

1424 S. 50th AVENUE Tel. OL 2-5245 arba TO 3-9687

Perskaite dien. "Drauga", duokite ji kitiems

Christopher Dawson apie krikščioniškąją kultūrą

ELENA VASILIONIENĖ, Somerville, Mass.

Christopher Dawson yra anglų katalikiškos minties puoselėtojas ir jos modernusis interpretatorius. Jo reikšmė anglų katalikams yra tokia, kokią turi Jacques Maritain prancūzams. Nenuostabu, kad Harvardo universitetas tą žymųjį mokslininką pasikvietė į savo "Divinity School" dėstyti katalikiškąją doktriną. Būdamas Harvardo profesoriumi, Christopher Dawson ir toliau rašo knygas, kurios gina šiu dienų katalikybę. Viena iš tokių knygų yra "Krikščioniškosios kultūros realybė", kur mokslininkas pasirako krikščioniško kultūros klausimais. Jo nuomonę čia ir bandysiu trumpai atpasakoti.

Apibūdindamas krikščioniškos kultūros esmę, Christopher Dawson sako: "Vienintelis tikras krikščioniškos kultūros kriterijus yra krikščioniškojo tikėjimo laipsnis... kad ir kaip barbarinė būtų bendruomenė, kad ir kiek atsilikusi moderniojo humanizmo prasme, jei jos nariai turi tikrąjį krikščionišką tikėjimą, jie turi ir krikščioniškąją kultūrą".

Krikščioniškoji kultūra ir idealioji tobulybė

Yra paplitusi nuomonė reikauti iš krikščioniškos kultūros idealios tobulybės, ir tas matas yra klaidingas. Pačios krikščioniškos kultūros esmę sudaro ne tai, kiek žmonės yra tobuli, kiek jų gyvas tikėjimas, kuris kaip paslėpta jėga atneša tobulėjimo procesą pavieniam žmogui ir jo sukurtajai bendruomenei. Kartais tikėjimas nukrenta į uolotąją žemę, kartais yra kitos civilizacijos praryjamas, bet ten, kur jis įleidžia šaknis žmonių dvasiniame gyvenime, pats žmogiškosios bendruomenės gyvenimas pražysta ir bendruomenė pasiekia tokio tobulumo, kokio ji tegali pasiekti. Tai yra gaivalingoji sėkla, auganti kitų sėklų tarpe ir atnešanti neįtikėtiną našumą.

Kultūrinis pasisėkimas priklauso nuo dvasinio lygio, ir šis yra pirminis dalykas. Pirma žmogus turi į ką nors įtikėti, pamilti, pasiryžti tai įgyvendinti, padaryti savo pavyzdžiu, ir tik vėliau ateina šios dvasinės sėklos įgyvendinimas kultūrinėmis formomis. Tokia buvo ir krikščioniškos kultūros eiga bei istorinis išsivystymas.

Europos sukrėčioniavimo procesas

Jei mes, istoriniais faktais sekdami, stebėsime krikščioniškosios kultūros procesą Europoje, matysime, koks jis buvo gilus ir sudėtingas. Šv. Povilas, sapno paragintas atplaukęs iš Trojos pas Filipiečius į Makedoniją, pakeitė Europos ateitį. Šio menko įvykio niekas nepastebėjo. Jis ir iš vis nebuvo joks įvykis. Kažkoks vargšas miniai pradėjo skelbti kitą karalių, kaip cezarių, už tai minią įsiundino, pats pateko į kalėjimą už riaušes. Filipijos ir Salonikų gyventojai puolė kaip revoliucionieriai šv. Povilą, kuris drįso griauti jų nustatytąją tikėjimą į cezarių.

Dėka šv. Pavilo pirminio pasirodymo Europoje atsivertė trys žmonės, ir tai patys nereikšmingiausi: Mažosios Azijos įtartino elgesio mergina, viena belaisvė ir kalėjimo sargas. Tai ir buvo pirmieji Europos krikščionys, kurie reprezentavo bū-

simos krikščioniškos kultūros atstovus. Šv. Povilas buvo romėnas ir žydas, savo asmenyje atstovaujas dvi skirtingas kultūras. Bet krikščionybė buvo nauja idėja, kuri nesirėmė Romos pagonybe. Krikščionybė į pagoniškąją Romą buvo atnešta kaip revoliucinė idėja, priešinga Romos tradicijoms ir nusistovėjusiai tvarkai. Ji nebuvo Romos dievų išsivystymas ir tęsia. Ji buvo naujoji ugnis, kurią gesindama Roma pati užsidegė, nors pirmosios žiežirbos buvo atneštos vargdienio ir paštos bedalių tarpe.

Idejos nesudeginsi

Roma kovojo su krikščioniškąja idėja, degindama ir žvėrimis atiduodama jos atstovus. Bet idėjos nesudeginsi, ir joks liūtas jos neprarys. Po dviejų šimtų penkiasdešimt metų Romą pati tapo krikščioniška, nors jos senoji pavidalo kultas dar tebežibėjo. Krikščionybė tapo nugalėtoja, bet neilgam. Tik Roma pradėjo kurti savo gyvenimą krikščioniškais pagrindais, kai iš Azijos gilumos pasipylė barbarų tautos, kurios griovė pačios Romos civilizaciją ir užimdavo jos gyventojų vietas.

Ką darė krikščioniškoji idėja? Vėl augo ir plito ir užkariavdavo barbarų širdis ir protus. Tai nebuvo lengvas procesas. Kuriam nors frankų karaliukui išaiškinti artimo meilę buvo taip pat sunku, kaip Romos gyventojui. Tik jiedu stovėjo skirtingose kultūrinėse plotmėse. Bet ir čia krikščionybė laimėjo. Jei barbarų karaliukas netapo idealu, jis žinojo, kad yra ide-

alas ir stengėsi jį sekti. Jis tikėjo, o tikėjimas darė stebuklus. Iš klajūnų barbarų krikščioniškasis tikėjimas sukūrė Vakarų kultūrą, kurios palikimu ir mes gyvename.

Ką Europa turi gera — turi iš krikščionybės. Jei Viduramžių sukurtas socialinis gyvenimas buvo toli gražu netobulas, jis buvo nepalyginamai tobulėnis už hunų vandalių hordas, kurios siautėjo prieš priimant krikščionybę. Iš šitos medžiagos krikščionybės dėka susikūrė ir mūsų šių dienų socialinio gyvenimo tobulas supratimas, mokslas, menas, ir visa, ką mes vadiname vakarų kultūros vardu. **Krikščionybė nežinojo ramybės**

Krikščionybė niekad nežinojo ramybės. Jei ne pavojus iš išorės tai nesusipratimas karalių ir valdovų tarpe, tai atskalos, tai pagaliau sekuliarizacija, kuri atskyrė valstybę nuo Bažnyčios. Protestantizmo sąjūdis suksaldė ir pačius krikščionis, kurie neberanda bendros kalbos ir skykla vis labiau.

Bet krikščionybės sėkla auga nuostabiu ir vis nauju būdu: kai protestantizmas grėsė užliesias visą Europą, Tridento susirinkimas ir reformos pražydėjo nauju gyvenimu pačiai krikščionybei. Ir kiekvienu beviltišku momentu įvykdavo kažką, ir kažkur, kas pačią krikščioniškąją mintį išlaikydavo ir atnešdavo naująjį atgimimą. Ir šis procesas yra pats stebuklingiausias krikščionybės gyvenime: ji atgyja nauju būdu ir niekad nesikartoja.

Kiekviena kultūra yra religinė kultūra. Pagonybė yra religija, yra tikėjimas į daugelį dievų. Ir tas tikėjimas sukūrė savo praėjusias kultūras. Mahometanizmas, budizmas, konfucizmas ir bent kuri kita religija pražydėjo kultūrinėmis formomis, kurios sudarė įtaką ir būsimajai kultūrai. Mes nežinome istorijoje bereliginės kultūros. Jos bandymas yra tik mū-

sų moderniais laikais, ir tas bandymas yra bandymas. Jis negali atskyrėme valstybę nuo Bažnyčios, ir socialinį gyvenimą nuo jos irgi, mes negalėjome atskirti gyvenimo nuo tikėjimo. Tai tik fikcija. Žmogus turi tikėti į ką nors.

Devynioliktas šimtmetis buvo karštai įtikėjęs į mokslą ir socialines reformas. Ir reikėjo tik labai trumpo laiko, kad tas pats mokslas atneštų nusivylimą.

Skaudus netikrumas rytojumi

"Niekad anksčiau Paskutiniojo Testamento Dena nebuvo taip arti kaip šiandieną", — sako Christopher Dawson, ir niekad netikrumas rytojumi nebuvo taip skaudžiai išgyvenamas kaip šiandieną. Viskas pakibo ore ir nieko nėra tikro. Tai tik pradžia bereliginės kultūros, kurios liudininkais mes esame. Ką atneš ateitis, mes nežinome.

Vienas dalykas yra aiškus: krikščionybė turi pakankamai idėjinės galios atgimti naujomis kultūrinėmis formomis. Kur,

kada ir kaip šis judėjimas prasidės ir jau prasidėjo, mes nežinome. Gali būti labai mažos svarbos įvykis, kuris atnaujins pasaulio veidą, jei pats pasaulis nenusirįs į bedugnę. Kitos panašios jėgos kaip krikščioniškojo — negalime tikėti. Gal mes esame išvakarėse naujos atbundačios ir gyvos kultūros, nes šių dienų kevalas yra beprasmiškas ir bedvasis.

Krikščionybės iliuzija ir viltys

Mes save vis tebevadiname krikščionimis ir turime krikščionybės pavidalą, bet tikėjimas yra seniai užgesęs daugely širdžių. Mes labiau tikime į dolerį, į kadiliaką ar pontiaką, prisirišame prie medžiagos, o vis sakomės esą krikščionys. Ši krikščionybės iliuzija yra labai trapi. Mūsų šių dienų kultūra įžengia į dar nebūtąją fazę — be tikėjimo. Bet dar kur nors, dar kaip nors ateis atgimimas ir pripildys bedvasį kevalą tikru gyvenimu. Kas gi būtų kitaip — Apokalipsės pranešimas įvyktų. Kas gi jo nori?

APIE DOSTOJEVSKIO KILMĘ

A. GIEDRIUS, Hartford, Conn.

Mūsų spaudoje buvo rašyta, kad didysis rusų rašytojas Dostojevskis — lietuvių kilmės. Tai tvirtinusi jo dukterė.

Tą Dostojevskio dukterės pasakymą neigia įžymusis rusų filosofas N. Losskij savo knygoje "Dostojevskis ir jo krikščioniškoji pasaulėžiūra (Dostojevskij ir jėgo chirstianskoje miroponimanije, 127 psl.). Dostojevskio dukterė Liubovj savo knygoje "Aimee Dostojevsky, Vie de Dostoievsky par sa fille" apie tėvą sakanti, kad rusų tauta neturinti jokių gerų dorovinių ypatumų, o jos tėvas buvęs pakiliai dorovingo charakterio, ir tai galima esą tuo išaiškinti, kad jis buvęs ne rusas, bet lietuvis.

Toliau N. Losskis džiaugiasi, kad dabar esą tikslų žinių apie Dostojevskio kilmę, būtent, iš M. V. Volockio knygos "Dostojevskio giminės chronika" (Chronika roda Dostojevskogo), išleistos Maskvoje 1933 m. Dokumentiniai liudijimai apie Dostojevskio giminę esą nuo pat 1506 metų. O tais metais Pinsko kunigaikštis Fiodor Ivanovič Jaroslavič išdavęs savo bajorui Irčiščiui (pagal kitus dokumentus — Irčiščiui) raštą, suteikiantį jam galią valdyti keletą kaimų ir vieną dalį Dostojevskio kaimo Pinsko apskrityje. Paskiau bajoro Irčiščiaus įpėdiniai ėmę vadintis Dostojevskiais. O tas kunigaikštis F. I. Jaroslavičius buvęs kilęs iš maskviškių Riurikovičių šakos. Jo tėvas kunig. Ivanas Vasiljevičius buvęs išbėgęs į Lietuvą Vasiliaus Tamsojo valdymo laikais 1456 m. Tas Dostojevskio protėvis Rtiščevič, Irčišč, Artiščevič primėnas rusų Rtiščevų giminę, tai jis ar jo tėvas irgi galėję būti atkilę iš Maskvos valstybės.

Idomi N. Losskio išvada: "Taigi Dostojevskij protėvis arba rusas, arba gudas.

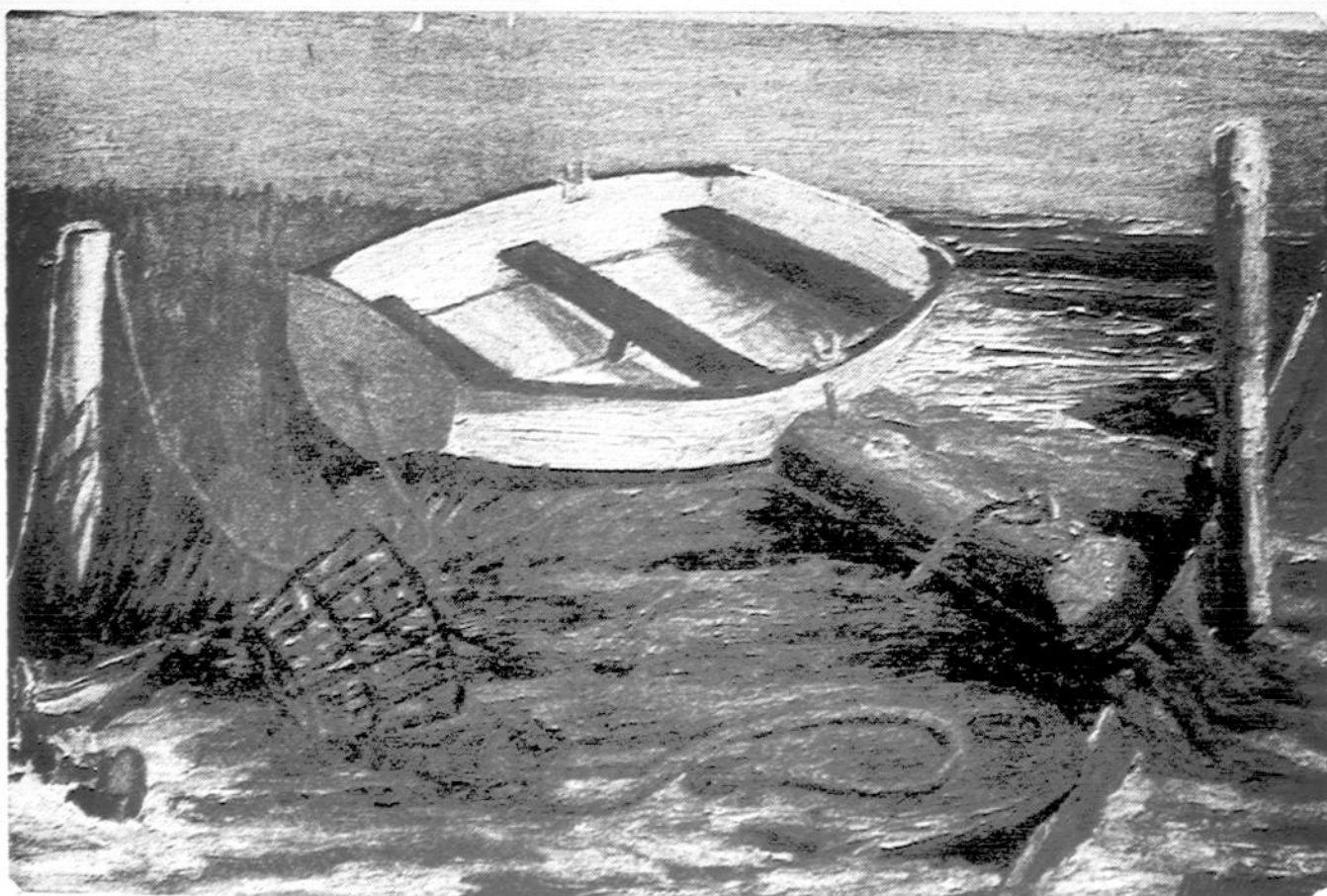
Kai kurie Dostojevskio palikuonys perėję į katalikybę ir ėmę pasirašinėti lenkiškai, kiti ir toliau pasirašinėję rusiškai.

Kiti Dostojevskio giminės atstovai persikėlę į Ukrainą. Rašytojo senelis buvęs protojėrijus (pirmasis šventikas, vyresnysis) Podolijoje, o jo sūnus Michailas, rašytojo tėvas, nusikėlęs į Maskvą.

Gyvendami Gudijoje, Dostojevskiai, tur būt, vesdavę gudų ir kartais gal lenkų mergaites, kiek tai galima buvę spręsti iš jų vardų ir tėvų vardų. (Bet autorius nepasako, kuriais metais tos vedybos vyko: prieš anieks išsikeliančią Ukrainą ar po. Jeigu prieš išsikeliančią, tai kuris nors ir iš anų Dostojevskių galėjo būti vedęs lenkaitę arba ir lietuvaitę.)

Rašytojo tėvas Maskvoje vedęs pirklio dukterį, rusaitę. "Taigi", tvirtina Losskis, "Dostojevskis nieko bendro neturi su lietuvių tauta. Tikriausiai jungiasi jame visų trijų slavų tautų kraujas — rusų, gudų ir ukrainiečių. Persvara, žinoma, rusų".

Ar neperdrusus tvirtinimas, turint galvoje tai, kas aukščiau pasakyta? Nėra tikrumo ir kai kuriuose pirmesniuose Losskio sakiniuose. Ir dar kas: Losskis remiasi ana 1933 m. Maskvoje išleista knyga.

William J. Witkus

Maža žvejo valtelė

William J. Witkus

Žvejo namas

T. Z

Šiuo

apytik

jono

gyven

(mil.)

500,00

kat. p

Maskv

Odeso

deport

nias p

mėnrai

m. rug

Ten

baland

jas vi

dos te

so buv

sso ag

m. Ka

661-oj

(prieš

900).

Okup

bes, B

Ar vis

knygoj

Paga

"Koc

duktė

lį toki

savo t

tė rus

kad ji

ka, o g

(Dost

keleta

jo rus

Taip

fas nie

pat jž

jevskio

dams,

juk lie

tojevsk

Jeigu

lietuviš

minyst

duo n

Dostoj

jog vis